

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Agentura
pro sociální začleňování

Realizováno v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu
CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605.

Evaluační zpráva

Dopadová evaluace SPSZ města Slaný 2016 - 2018

Zpracovala: Ivana Siglová

červen 2019

Obsah

Seznam tabulek	2
Seznam grafů	2
Seznam schémat a obrázků	2
Seznam zkratk.....	3
Cíl evaluační zprávy	4
Základní terminologie.....	4
Metodologie	6
Limity evaluace.....	7
Evaluace Strategického plánu sociálního začleňování města Slaný.....	8
Oblast Rodina a bydlení.....	8
Bydlení sociálně vyloučených obyvatel ve Slaném	12
Sociální služby ve Slaném	13
Rodina a bydlení – dopady	16
Rodina a bydlení - shrnutí	23
Oblast Zaměstnanost.....	25
Zaměstnanost - současná situace	26
Zaměstnanost – dopady	28
Zaměstnanost – shrnutí.....	35
Oblast Bezpečnost	36
Bezpečnost - současná situace	37
Bezpečnost - dopady	38
Závěry evaluace	40

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Priority a cíle ze SPSZ pro oblast Rodina a bydlení.....	9
Tabulka č. 2: Přehled odhadovaného počtu obyvatel jednotlivých lokalit ve Slaném	13
Tabulka č. 3: Počet žádostí o projekty podaných v letech 2016 - 2018.....	14
Tabulka č. 4: Roční úhrn příspěvků na bydlení a dívek v hmotné nouzi.....	15
Tabulka č. 5: Meziroční pokles počtu dávek ve Slaném a v celé České republice.....	15
Tabulka č. 6: Počet úvazků jednotlivých sociálních služeb organizace Romodrom	18
Tabulka č. 7: Počet klientů sociální rehabilitace organizace Romodrom	18
Tabulka č. 8: Počet vyplacených MOP na nájem či kauci v letech 2017 - 2019	22
Tabulka č. 9: Priority a cíle ze SPSZ pro oblast Zaměstnanost.....	25
Tabulka č. 10: Podíl nezaměstnaných osob k 31.12. každého roku	26
Tabulka č. 11: Počet dlouhodobě nezaměstnaných osob k 31.12. (6+)	27
Tabulka č. 12: Počet VPP míst v městských organizacích v čase	34
Tabulka č. 13: Priority a cíle ze SPSZ pro oblast Bezpečnost	36
Tabulka č. 14: Základní ukazatele kriminality ve městě Slaný.....	37

Seznam grafů

Graf č. 1: Srovnání poklesu vyplacených PnŽ a DnB ve městě Slaný.....	15
Graf č. 2: Odpověď na otázku „ <i>Jaký vliv měla opatření realizovaná v rámci Strategického plánu na změnu v komunikaci lokálních aktérů?</i> “	19
Graf č. 3: odpověď na otázku „ <i>Vedla tato změna k efektivnější spolupráci mezi aktéry?</i> “	20
Graf č. 4: Podíl nezaměstnaných osob k 31.12. každého roku	26
Graf č. 5: Vývoj počtu evidovaných uchazečů a dlouhodobě nezaměstnaných osob (6+).....	27
Graf č. 6: Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12+) z počtu dosažitelných uchazečů 15-64..	28
Graf č. 7: Počet dlouhodobě nezaměstnaných ve městě Slaný a v ulicích se sociálně vyloučenými lokalitami.....	31
Graf č. 8: Srovnání indexu kriminality ve městě Slaný, ve Středočeském kraji a v České republice.....	37

Seznam schémat a obrázků

Schéma č. 1: Postup při stanovování dopadů intervencí.....	6
Schéma č. 2: Cíle výstupy a dopady pro oblast Rodina a bydlení.....	17
Schéma č. 3: Cíle výstupy a dopady pro oblast Zaměstnanost.....	29
Obrázek č. 1: Teplotní mapa dlouhodobě nezaměstnaných (6+) v roce 2016.....	30
Obrázek č. 2: Teplotní mapa dlouhodobě nezaměstnaných (6+) v roce 2018	31
Schéma č. 4: Cíle, výstupy a dopady pro oblast Bezpečnost	38

Seznam zkratek

APK	asistent(i) prevence kriminality
AZS	Agentura pro sociální začleňování
ČSÚ	Český statistický úřad
IROP	Integrovaný regionální operační program
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
LP	Lokální partnerství
MěÚ	Městský úřad
MP	Městská policie
MPI	Místní plán inkluze
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NNO	nestátní nezisková organizace
NZDM	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OOP	Opatření obecné povahy
OPZ	Operační program Zaměstnanost
OSPOD	Orgán sociálněprávní ochrany dítěte
SAS	Sociálně aktivizační služba
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování
SÚPM	společensky účelná pracovní místa
SVL	sociálně vyloučená lokalita/ sociálně vyloučené lokality
ÚP	Úřad práce
VPP	veřejně prospěšné práce

Cíl evaluační zprávy

Následující zpráva předkládá výsledky zhodnocení spolupráce Agentury pro sociální začleňování (ASZ) s městem Slaný v letech 2016 – 2018 na základě analýzy výstupů a výsledků implementace Strategického plánu sociálního začleňování 2016 – 2018.¹ Ve zprávě je evaluována realizace naplánovaných opatření a dosahování strategických cílů s ohledem na jejich dopad na stav sociálního vyloučení v obci. Cílem zprávy je popsat efekt jednotlivých opatření a jejich vliv na dosažení plánovaných dopadů, a poskytnout tak zpětnou vazbu partnerům v lokalitě, ASZ, ale také poskytovateli podpory a tvůrcům národních sociálních politik. Výsledky zprávy jsou využitelné pro nastavování dalších intervencí v oblasti sociálního začleňování ve městě Slaný i v jiných lokalitách, kde působí ASZ, a rovněž pro formulaci obecnějších politik řešení sociálního vyloučení.

Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování, která je jedním z odborů Sekce pro lidská práva Úřadu vlády ČR, byla v roce 2008 ustavena jako ústřední nástroj státní správy pro řešení sociálního začleňování. Jejími dvěma základními úkoly je zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace a odborná koordinace řešení sociálního vyloučení na národní úrovni. ASZ podporuje obce a města v tom, aby mohly plnit svoji funkci v zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání, bydlení, zaměstnání, zdravotní péči a dalším zdrojům a institucím všem svým občanům bez ohledu na jejich sociální status.

Základním nástrojem ASZ při řešení sociálního vyloučení v konkrétní obci je **sítování a propojování relevantních místních aktérů**, které je nezbytným předpokladem pro implementaci integračních procesů. K tomu slouží tzv. **Lokální partnerství (LP)**, platforma, v jejímž rámci se koordinovaně řeší jednotlivé problematické oblasti prostřednictvím vytčení strategických cílů a naplánování konkrétních opatření pro jejich naplňování. Strategické cíle, opatření k jejich dosahování a jiné inkluzivní aktivity jsou ukotveny v dokumentu s názvem **Strategický plán sociálního začleňování (SPSZ)**, který je za odborné a facilitační podpory lokálního konzultanta ASZ vytvářen lokálním partnerstvím obce. SPSZ je ústředním nástrojem řešení sociálního začleňování v konkrétní obci, podle něhož spolupráce ASZ a obce probíhá, a na jehož základě je také možné zhodnotit úspěch či neúspěch intervence ASZ.

ASZ za dobu svého působení dosáhla značných úspěchů, především v odborném zmapování problému sociálního vyloučení a možností jeho řešení a v rozšíření sociálně inkluzivního diskurzu. Podařilo se jí v lokálních samosprávách implementovat nové způsoby práce představované především propojením, koordinací a aktivizací místních aktérů. Je schopna také pojmenovávat sociální problém přesněji a šířeji i s jeho příčinami, čímž je umožněna změna vnímání problému aktéry místní sociální politiky. Může poskytnout alternativu k segregáčním a restriktivním praktikám, v nichž vidí řada lokálních politiků jediný nástroj řešení.

¹ Strategický plán sociálního začleňování pro královské město Slaný 2016 – 2018 (<https://www.socialni-zaclenovani.cz/lokalita/slany/>)

V rámci své práce však naráží také na značné **limity**. Základní limit tvoří skutečnost, že ASZ nedisponuje žádnými pravomocemi vůči obcím a samosprávám ani vlastními finančními zdroji. Sahrává tak úlohu odborného poradce a motivátora. Disponuje rovněž jen velmi omezenými možnostmi systémového ovlivňování na úrovni národní politiky, neboť nemá žádné legislativní ani exekutivní pravomoci. ASZ na lokální úrovni často naráží na bariéru rezistence politické reprezentace obcí, která oproti integračním snahám preferuje politickou kariéru a populistická řešení. ASZ je tedy pouze zprostředkujícím aktérem, který nemá přímý vliv na stav sociálního vyloučení a sociálně vyloučených lokalit v obcích.

V současné době je nejsilnějším nástrojem vlivu na obce v rukou ASZ **Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám** (KPSVL), který umožňuje obcím spolupracujícím s ASZ exkluzivně podávat projekty do uzavřených nesoutěžních výzev, kde jsou pro ně předem alokovány značné finanční zdroje. Projektové poradenství v rámci KPSVL se tak stává zásadní intervencí ASZ ovlivňující řešení sociálního začleňování v obcích.

Sociální vyloučení

Pod pojmem **sociální vyloučení** chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají ztížený přístup ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Se sociálním vyloučením je často spojena určitá míra stigmatizace ze strany většinové společnosti, která může izolaci ještě prohlubovat.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele sami o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Různé kombinace intenzity těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

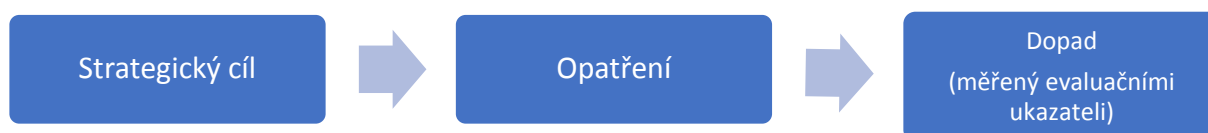
Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o **sociálně vyloučené lokalitě** (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou zákonné normy, tržní mechanismy a stanoviska

zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi něž se řadí např. životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou. Je však nutné důrazně se vyhradit proti zaměňování pojmu sociální vyloučení s příslušností k romskému etniku. Výše uvedený popis fenoménu sociálního vyloučení jasně dokládá, že stav vyloučení ze společnosti může postihnout kohokoliv, nehledě na jeho etnickou příslušnost. Tomu také v současné době odpovídá zacílení intervencí Agentury pro sociální začleňování.

Metodologie

Pro zhodnocení výsledků spolupráce obcí s Agenturou pro sociální začleňování byla zvolena **dopadová evaluace** založená na zjišťování dopadů uskutečněných intervencí. Dopady vznikají přímým i nepřímým působením výstupů realizovaných opatření. Existence dopadů je zkoumána pomocí evaluačních ukazatelů. Evaluační ukazatele jsou měřitelné indikátory, jejichž pomocí je zjišťováno, jaká změna (dopad) byla způsobena prostřednictvím realizovaných opatření. Evaluační ukazatele mohou být kvantitativní i kvalitativní povahy a jsou vytvářeny na základě expertních znalostí ASZ o jednotlivých tematických oblastech. Pro formulování evaluačních ukazatelů byla využita logika teorie změny². Východiskem teorie změny je strategický plán sociálního začleňování evaluované obce, který je analyzován logikou zachycenou níže ve schématu č. 1. Každé opatření nemusí, a obvykle nemá, svůj unikátní dopad. Často má více opatření jeden společný dopad.

Schéma č. 1: Postup při stanovování dopadů intervencí

V úvodní fázi evaluace lokality je vytvářen evaluační design, do něhož jsou zaneseny strategické a obecné cíle ze SPSZ, opatření, kterými jsou dosahovány, jejich výstupy a očekávané dopady spolu s evaluačními ukazateli. Realizované a nerealizované výstupy jsou zjišťovány za pomoci lokálního konzultanta či místních aktérů a dopady jsou definovány s ohledem na specifický kontext lokální situace. V případě některých intervencí – typicky u posilování kapacit sociálních služeb – zůstáváme při formulování dopadů spíše na úrovni výstupů, neboť zjišťování dopadů by vyžadovalo využití výrazně robustnějších výzkumných metod, než umožňuje evaluační proces v ASZ.

Při evaluaci lokality Slaný, která probíhala v únoru až červnu 2019, byly využity následující **výzkumné metody a techniky**:

- **dotazníkové šetření** mezi členy pracovních skupin Lokálního partnerství
- **polostrukturované rozhovory** s místními institucionálními aktéry
 - Vedoucí odboru sociálních věcí školství a zdravotnictví MěÚ Slaný;

² viz Rukověť evaluátora, ASZ 2018.

- Manažer SPSZ a prevence kriminality
- 3 zástupci organizace Romodrom o.p.s.
- Zástupce organizace Tosara
- Úřad práce ČR – ředitelka odboru KoP ÚP Slaný;
- Vedoucí oddělení zprostředkování, evidence a podpory v nezaměstnanosti – KoP ÚP Slaný;
- Vedoucí oddělení trhu práce KoP Kladno
- **desk research**
- **analýza dat**
 - z veřejně přístupných zdrojů (*mapa exekucí, mapa kriminality, data MPSV, Generální ředitelství ÚP, ČSÚ*)
 - poskytnutá místními aktéry (*data soc. služeb, Městské policii, Městského úřadu, KoP ÚP Slaný a Kladno*)

Limity evaluace

Evaluace dopadů spolupráce ASZ a obcí se sociálně vyloučenými lokalitami naráží na několik zásadních limitů. Některé z nich jsou obecnými metodologickými problémy evaluace sociálních jevů, jiné se týkají specifík práce ASZ.

Specifickými omezeními vyplývajícími z povahy ASZ jako organizace a její činnosti, která jsme zmiňovaly již v předchozí kapitole, je zejména rozpor mezi tím, že **primární cílovou skupinou ASZ je obec a místní institucionální aktéři**, avšak zvolená evaluační metoda šetří dopady intervencí na sociálně vyloučené osoby, kteří jsou pro ASZ sekundární, tedy nikoliv bezprostřední, cílovou skupinou. Již z tohoto východiska vyplývá, že činnost ASZ může mít pouze **zprostředkovaný vliv na vznik dopadů** v sociálně vyloučených lokalitách. Zásadní roli v jejich uskutečnění má aktivita místních aktérů, kterou může ASZ podpořit, nemůže ji však zastoupit.

Problémem pro aplikaci dopadové evaluace je rovněž skutečnost, že strategické plány sociálního začleňování mnohdy nejsou vytvořeny ve vhodné logické struktuře, která by implikovala očekávané dopady. S tím souvisí také **absence průběžného monitoringu výstupů a sběru potřebných dat** a informací pro hodnocení změn stavu sociálního vyloučení či postupu průběhu sociální integrace.

Zároveň musíme vzít úvahu také komplexní povahu sociálního problému, jímž je sociální vyloučení. Do jeho vývoje, stejně jako obecně do vývoje společnosti, silně **intervenuje velké množství vnějších faktorů**, které ASZ, ale ani obce a jejich obyvatelé nemohou nijak ovlivnit. K vnějším intervenujícím faktorům můžeme přiřadit i **systémové nastavení** jednotlivých politik státu, které determinuje možnosti řešení různých aspektů sociálního vyloučení. Další důležitou skutečností, kterou musíme mít na mysli při hodnocení spolupráce obcí s ASZ, je to, že integrační procesy jsou dlouhodobé povahy a jejich výsledky se projevují až po delší době, od intervencí tedy nelze očekávat okamžitý dopad a změny v sociálně vyloučených lokalitách.

Jiný limit prováděné evaluace představuje **nedostatek dostupných relevantních dat** takřka ve všech oblastech intervencí, a to především dat vztažených k malým územním jednotkám a k identifikovaným sociálně vyloučeným lokalitám. Data, která jsou poskytována místními aktéry, pak mívají různou strukturu, obsah i validitu. Navíc je obvykle nelze ověřit z jiných zdrojů.

S ohledem na uvedená obecná i specifická metodologická omezení je při evaluaci kladen důraz na **kvalitativní zkoumání**, které umožní podat hlubší kontextuální hodnocení dopadů intervencí a vytvořit co nejuvěrnější obraz stavu lokality.

Evaluace Strategického plánu sociálního začleňování města Slaný

Strategický plán ve své analytické části definoval problémy, s kterými se při přípravě plánu město dlouhodobě potýkalo a na jejich základě rozdělil vytyčené priority a cíle do čtyř tematických oblastí – Rodina a bydlení, Zaměstnanost, Vzdělávání a Bezpečnost. Podle tohoto členění dále strukturujeme i tuto evaluační zprávu, vydělujeme pouze oblast Vzdělávání, která byla v roce 2016 zařazena do Místního plánu inkluze a bude tak součástí evaluace MPI.

Oblast Rodina a bydlení

V SPSZ města Slaný byla na základě SWOT analýzy vypracované pracovními skupinami při tvorbě plánu oblast Bydlení podřazena do oblasti Rodina, *protože řešená témata se více zabývala kapacitami sociálních služeb a zapadala více do kontextu této skupiny*³. V rámci společné tematické oblasti Rodina a bydlení byla nicméně bydlení přiřazena samostatná priorita a byly definovány samostatné cíle. Následující tabulka uvádí obecné a specifické cíle oblasti Rodina a bydlení tak, jak jsou definovány v SPSZ, doplňuje současný stav plnění a kde to lze, nastiňuje další vývoj. **Zeleně** jsou vyznačeny splněné cíle, **modře** cíle, které byly naplněny částečně a **červeně** cíle, které realizovány nebyly.

³ Strategický plán sociálního začleňování pro královské město Slaný 2016 – 2018 (<https://www.socialni-zaclenovani.cz/lokalita/slany/>)

Tabulka č. 1: Priority a cíle ze SPSZ pro oblast Rodina a bydlení

1 Priorita	Udržovat, rozvíjet a vytvářet nové sociální služby a komunitní aktivity pro obyvatele SVL ve Slaném, které budou pomáhat řešit problémy obyvatel sociálně vyloučených lokalit (SVL) a jejich okolí.
1.1 Obecný cíl	Cílem je od roku 2016 navýšit počet terénních pracovníků na 5,25 úvazku a tím pokrýt nejen potřebu Slaného, ale také okolních obcí (např. Zlonice, Bakov, Želenice, Klobuky, Velvarsko, Kobylníky, Kokovice, Zvoleněves).
Specifický cíl	
1.1.1 Cílem je od roku 2016 získat a udržet okamžitou kapacitu 4 terénní pracovníky na území města Slaný.	Plněno v rámci projektu CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0005726, Sociální služby Romodrom Slaný I. , kde navýšila organizace Romodrom kapacitu svých služeb o 3 úvazky terénních pracovníků. Další jeden úvazek v organizaci Romodrom je financován z prostředků Středočeského kraje. Obec žádala projektem v rámci výzvy KPSVL Operačního programu Zaměstnanost o navýšení kapacity o 1 úvazek sociálního pracovníka na obci, avšak neúspěšně.
1.1.2 Cílem je od roku 2016 získat a udržet okamžitou kapacitu 1,25 terénních pracovníků na území regionu Slánska (Zlonice, Bakov, Želenice, Klobuky, Velvarsko, Kobylníky, Kokovice, Zvoleněves). Tato služba bude financována z prostředků získaných v rámci MAS.	
Další postup:	Revize SPSZ cílí na zajištění 4 úvazků terénních pracovníků i po roce 2019 a to udržením 3 úvazků v organizaci Romodrom a vytvořením 1 dalšího úvazku v organizaci Poradna pro občanství, občanská a lidská práva
1.2 Obecný cíl:	Cílem je vytvořit materiálně technické zajištění výkonu terénní práce (TP a SAS) v celém regionu Slánska (osobní auta, případně mobilní kancelář – dodávka).
Specifický cíl	
1.2.1 Cílem je od roku 2017 pořízení dodávky s mobilní kanceláří, která zvýší dostupnost terénních služeb v regionu Slánska.	Neuskutečnilo se
Další postup:	Cíl je ponechán v revizi SPSZ. Termín je posunut na rok 2020.
1.3 Obecný cíl:	Cílem je mít ve Slaném sociálně aktivizační službu (SAS) zajištěnou šesti pracovníky s terénní i ambulantní formou zaměřenu na spolupráci s OSPOD a s doprovodnými aktivitami typu doučování, výlety, příměstské tábory, akce pro náctileté.
Specifický cíl	
1.3.1 Cílem je od roku 2016 získat a udržet 4 pracovníky SAS na území města Slaný.	Služba SAS je financovaná z IP Středočeského kraje a prostřednictvím pouze 1,5 úvazku organizace Romodrom.
1.3.2 Cílem je od roku 2016 získat a udržet 2 pracovníky SAS na území regionu Slánska (Zlonice, Bakov, Želenice, Klobuky, Velvarsko, Kobylníky, Kokovice, Zvoleněves).	

1.3.3 Cílem je od roku 2016 zajistit v souvislosti se SAS odpovídající kapacitu doprovodných aktivit (doučování, výlety, příměstské tábory).	Volnočasové aktivity jsou řešeny v rámci MPI.
Další postup:	Volnočasové aktivity z cíle 1.3.3 budou dále řešeny v rámci MPI. Revize SPSZ cílí na dlouhodobé zajištění 3 celých úvazků pracovníků sociálně aktivizační služby na území města + dalších 2- 3 úvazků pro samostatné fakultativní služby při SAS.
1.4 Obecný cíl:	Cílem je od roku 2016 zajistit a udržet na území města Slaný 3 pracovníky sociální rehabilitace .
Realizace:	Cíl byl naplněn projektem CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0005726, Sociální služby Romodrom Slaný II . V rámci projektu byly v organizaci Romodrom zřízeny 4 úvazky.
Další postup:	Revize SPSZ cílí na dlouhodobé udržení 4 pracovníků sociální rehabilitace.
1.5 Obecný cíl:	Cílem je vytvořit systém služeb pro děti a mládež ze SVL , které jim umožní bezpečné a smysluplné trávení volného času. V první řadě se jedná o NZDM (pro mladší i starší děti), dále též o návazné volnočasové aktivity.
Specifický cíl	
1.5.1 Cílem je do roku 2017 vytvořit NZDM pro děti na 2. stupni ZŠ s kapacitou 20 dětí 10 – 15 let.	Neuskutečnilo se
Další postup:	Vznik nízkoprahového klubu pro děti a mládež ve Slaném zůstává prioritou a je zahrnut do revize SPSZ jako obecný cíl 1.6. Vzdělávání bude dále řešeno v rámci MPI.
1.6 Obecný cíl:	Cílem je vznik volnočasových aktivit pro děti ze SVL jako např. tábory, výlety, vaření, sport. Součástí budou jednou za měsíc i akce určené pro děti i jejich rodiče. Samotné aktivity pro děti bude možné navštěvovat 2x týdně. Celkově se bude jednat o dva kroužky pro starší děti, dva pro mladší 22 a jeden kroužek pro rodiče s dětmi. Celková kapacita služby bude do 40 dětí a 10 rodičů. Součástí kroužků budou i výjezdy, exkurze tábory. Kroužky budou koncipovány tak, aby se jejich účastníci mohli zapojovat do akcí majoritních kroužků (DDM, školy atd).
Další postup:	Volnočasové aktivity dále zahrnuty v MPI.
2 Priorita	Pomoc lidem, kteří ztrácejí bydlení, jsou ztrátou ohrožení, anebo žijí ve špatných podmínkách ve městě Slaný , a to zejména vytvořením systému sociálního bydlení pro různé cílové skupiny.
2.1 Obecný cíl:	Cílem je vytvořit v prostorách města azylový dům (AD) pro matky s dětmi s kapacitou do 10 bytů.
Specifický cíl	
2.1.1 Cílem je rekonstrukce prostor v městě	Neuskutečnilo se

vlastněné nemovitosti pro AD s kapacitou do deseti bytů.	
2.1.2 Cílem je finanční zajištění provozních nákladů a služeb spojených s AD formou dotace ze Středočeského kraje.	Neuskutečnilo se
Další postup:	Azylový dům mnoho aktérů definuje nadále jako chybějící, nicméně mezi cíle revize SPSZ není explicitně zařazen.
2.2 Obecný cíl:	Cílem je vytvořit do roku 2018 systém sociálního bydlení , který bude pokrývat všechny stupně bydlení (od krizové místnosti až po návazné bydlení, které bude předstupněm pro návrat na volný trh s bydlením).
Specifický cíl	
2.2.1 Cílem je vytvořit v prostorách ubytovny v Ouvalově ulici krizovou místnost pro maximálně 10 osob (0 sekce) určenou pro ubytování lidí v krizové situaci.	Neuskutečnilo se
2.2.2 Cílem je vytvořit z ubytovny v Ouvalově ulici sociální bydlení prvního stupně s kapacitou 36 bytů, které bude zajišťovat skromné, ale důstojné bydlení pro osoby v sociální nouzi (sekce 1 a 2).	Neuskutečnilo se.
2.2.3 Cílem je vytvořit do roku 2018 návazné bydlení na sociální ubytování ve standardním bytovém fondu s kapacitou do 10 bytů.	Organizací Romodrom je realizován projekt CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006169, Bydlím, tedy jsem! , jehož cílem je přestěhovat během 3 let minimálně 25 rodin/jednotlivců z bydlení v SVL ve městě Slaný do standardních bytových podmínek a zároveň přestěhovaným poskytnout podporu a poradenství pro zvýšení kompetencí v oblasti samostatného bydlení. V rámci IROP byl dále podpořen projekt Sociální bydlení města Slaný , v rámci kterého je v realizaci oprava 9 bytů v režimu sociálního bydlení (k dnešnímu dni je 6 bytů připraveno k nastěhování)
Další postup:	V revizi SPSZ je bydlení věnovaná samostatná tematická oblast, čímž cíle a v této oblasti podstatně narostly. Prioritami jsou <i>vytvoření dlouhodobé strategie řešení bydlení ve městě, další zajišťování infrastruktury pro dostupné a sociální bydlení se vznikem krizového bydlení a posilování měkkých nástrojů pro práci s lidmi žijících v substandardních formách bydlení.</i>

Bydlení sociálně vyloučených obyvatel ve Slaném

Pro vznik a prohlubování sociálního vyloučení je právě oblast bydlení nejvíce rizikovým faktorem⁴, protože přístup k bydlení je jedním z předpokladů pro úspěch cílené a účinné sociální pomoci v provazbě na systémy vzdělávání a zaměstnání.⁵ Situace sociálně vyloučených obyvatel ve městě Slaný v oblasti bydlení byla na začátku roku 2018 detailně popsána v dokumentu **Tematický výzkum bydlení ve Slaném: Analýza stavu sociálně vyloučených lokalit a návrhy možných řešení**⁶. Z této analýzy vyplývá značná neutěšenost situace a, i když se cíle v evaluovaném SPSZ chtějí s touto situací vypořádat, daří se jim to, jak dále uvidíme, jen částečně. Se zatím neplněnými a částečně plněnými cíli je nicméně dále počítáno v revizi strategického plánu.

Hlavní body vyplývající z analýzy:

- Většina bytů a obytných jednotek SVL je v rukách soukromých vlastníků
- Technický stav domů a bytů v SVL stejně jako jejich hygienické a zdravotní podmínky jsou nevyhovující až závadné
- Ve Slaném chybí krizové bydlení, startovací byty, sociální bydlení či domy na půl cesty
- Kromě soukromých ubytoven ve městě funguje jedna městská ubytovna (*Mexiko*), která tvoří přibližně jednu pětinu ubytovacích kapacit pro sociálně vyloučené osoby ve Slaném
- Obyvatelé SVL mají malou šanci získat ubytování na volném trhu nebo získat městské byty a nemají tak prakticky žádnou šanci vymanit se ze života v substandardním bydlení

Ve městě Slaný žije dle odhadů cca 500 obyvatel, které lze považovat za osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené, a jejich počet v průběhu posledních let jen mírně kolísá. V současnosti se většina⁷ z těchto obyvatel soustřeďuje v sedmi identifikovaných sociálně vyloučených lokalitách:

⁴ Tereza Dvořáková, TD kontext: Situační analýza města Slaný ve Středočeském kraji, březen 2015

⁵ Koncepce sociální bydlení ČR 2015 – 2025 [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2015, str. 118. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/27267/Koncepce_socialniho_bydleni_CR_2015-2025.pdf

⁶ Z. Korecká, J. Sládek: Tematický výzkum bydlení ve Slaném: Analýza stavu sociálně vyloučených lokalit a návrhy možných řešení, únor 2018

⁷ Přibližně 100 osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených žijí rozptýleni po celém městě

Tabulka č. 2: Přehled odhadovaného počtu obyvatel jednotlivých lokalit ve Slaném⁸

Lokalita	2017 Odhad počtu obyvatel	2017 Odhad počtu rodin s dětmi do 15 let ¹⁴	2018 Odhad počtu obyvatel	2018 Odhad počtu rodin s dětmi do 15 let
Městská ubytovna „Mexiko“	60 -70 osob	7 rodin - 12 dětí	50 osob	7 rodin 12 dětí
Kreibichova	50 osob	10 rodin - 16 dětí	45 osob	8 rodin 15 dětí
LUKA Pražská	více než 100 osob	25 rodin - 45 dětí	90 osob	15 rodin 30 dětí
Kočárkárny Pražská	20 – 25 osob	1 rodina - 4 dětí ¹⁵	20 osob	4 rodiny 7 dětí
Trpoměchy	140 – 150 osob	18 rodin - 40-45 dětí	140 osob	19 rodin 40 dětí
Finské domky Nosačická	20 osob	1 rodina - 5 dětí	20 osob	4 rodiny 8 dětí
Ubytovna Trilorn	nesledováno	X	40 osob	0 rodin s dětmi

V roce 2017 byla zavřena ubytovna Benar pro nevyhovující podmínky a také z důvodu nezájmu ze strany pronajímatele ji dále provozovat. Lidé, kteří zde pobývali, se podle informací od místních aktérů přemístili do okolních ubytoven.⁹

Sociální služby ve Slaném

Základními poskytovateli sociálních služeb ve městě Slaný jsou Městský úřad, organizace Romodrom o.p.s.¹⁰ a Poradna pro občanství/občanská a lidská práva. Dalším poskytovatelem je organizace Tosara, ta se však zabývá službami pro děti a mládež v oblasti výchovy a vzdělávání, které budou evaluovány v rámci oblasti Vzdělávání při evaluaci MPI.

Pokud poskytovatele porovnáme podle počtu úvazků sociálních pracovníků, největším je organizace Romodrom, které se také v návaznosti na SPSZ podařilo podat největší počet úspěšných žádostí o projekty do výzvy KPSVL:

⁸ Strategický plán sociálního začleňování královského města Slaný pro roky 2019 -2021

⁹ Rozhovor na KoP ÚP Slaný, 15. 5. 2019

¹⁰ Více o činnosti organizace viz www.romodromcz.cz a výroční zprávy organizace. Ve městě Slaný poskytuje především sociální služby pro obyvatele vyloučených lokalit formou terénních programů, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a sociální a pracovní rehabilitace. Organizace do roku 2018 provozovala ve Slaném také dětský klub a dětskou skupinou financované z OPZ.

Tabulka č. 3: Počet žádostí o projekty podaných v letech 2016 - 2018

	Počet projektů			
	OPZ		IROP	
	Úspěšných	Neúspěšných	Úspěšných	Neúspěšných
Romodrom o.p.s.	4	0	0	0
Město Slaný	1	1	1	0
Poradna pro občanství/ občanská a lidská práva	0	0	0	0

Dávky pomoci v hmotné nouzi

Pro dokreslení situace ve Slaném uvádíme níže v tabulkách a grafu informace o počtu příjemců dávky Pomoci v hmotné nouzi a jejich vývoji v obě implementace SPSZ. Počet příjemců obou částí dávky (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení) se od roku 2016 postupně snižoval, nikoliv však stejně rychle, jak se počet příjemců těchto dávek snižoval v celé České republice. Toto méně výrazné snižování odpovídá tomu, že ve Slaném nedošlo k nijak zásadní změně počtu obyvatel SVL. Celkový trend snižování příspěvku na živobytí odpovídá jednak pozitivnímu ekonomickému vývoji v ČR, jednak situaci posledních let, kdy se vinou nulové valorizace životního minima a zároveň rostoucí výše minimální mzdy rozšiřuje segment obyvatel, kteří mají velmi nízké příjmy, a s ohledem na rostoucí životní náklady žijí na hranici chudoby, přesto však při sečtení příjmu své domácnosti nemají nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi.

Poměr vyplacených doplatků na bydlení a příspěvků na živobytí je ve Slaném v porovnání s průměrem obcí, ve kterých působí Agentura pro sociální začleňování, jeden z nejnižších (2018 – 31%¹¹). To je dáno především požadavkem na splacené dluhy za svoz odpadu vůči obci nebo alespoň nastavený splátkový kalendář a pravidelné splácení dluhu jako podmínku pro získání doplatku¹², špatným stavem ubytovacích prostor v SVL, které tak nesplňují standardy kvality bydlení pro získání doplatku na bydlení¹³, v některých případech neexistencí smlouvy či jiného dokumentu potvrzující legalitu bydlení¹⁴ a v neposlední řadě také zavedením oblastí se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů v roce 2017¹⁵, kam spadá většina SVL ve Slaném. Toto opatření způsobuje, že osoby nově přistěhované do zahrnutých oblastí nemají nárok na doplatek na bydlení. Všechny zmíněné důvody pak způsobují nízký počet vyplacených doplatků, navíc jde pouze velmi malá část vyplacených doplatků na bydlení do rodin žijících v SVL.¹⁶

K zavedení OOP město přistoupilo především z obav před migrací po zavedení stejného opatření na Kladně a za účelem nezvyšování počtu obyvatel SVL. K migraci podle aktérů

¹¹ Vlastní analýza nad daty z GŘ ÚP ČR; Průměr v obcích, kde působí ASZ, za rok 2018 je 49 %.

¹² rozhovor, ÚP, 15. 5. 2019

¹³ Z. Korecká, J. Sládek. Tematický výzkum bydlení ve Slaném: Analýza stavu sociálně vyloučených lokalit a návrhy možných řešení, 2018, str. 3.

¹⁴ rozhovor, ÚP, 4. 6. 2019

¹⁵ Opatření obecné povahy (OOP) – stanovení oblasti se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů na území města Slaný, vyvěšeno na úřední desce dne 14. 11. 2017

¹⁶ Data z KoP ÚP Slaný

opravdu nedošlo, nelze však určit, zda a do jaké míry je to dáno právě zavedením OOP. Z hlediska sociálních dopadů je nástroj Agenturou pro sociální začleňování označován za velmi diskutabilní a nelze jej považovat za součást vhodného sociálního začleňování.

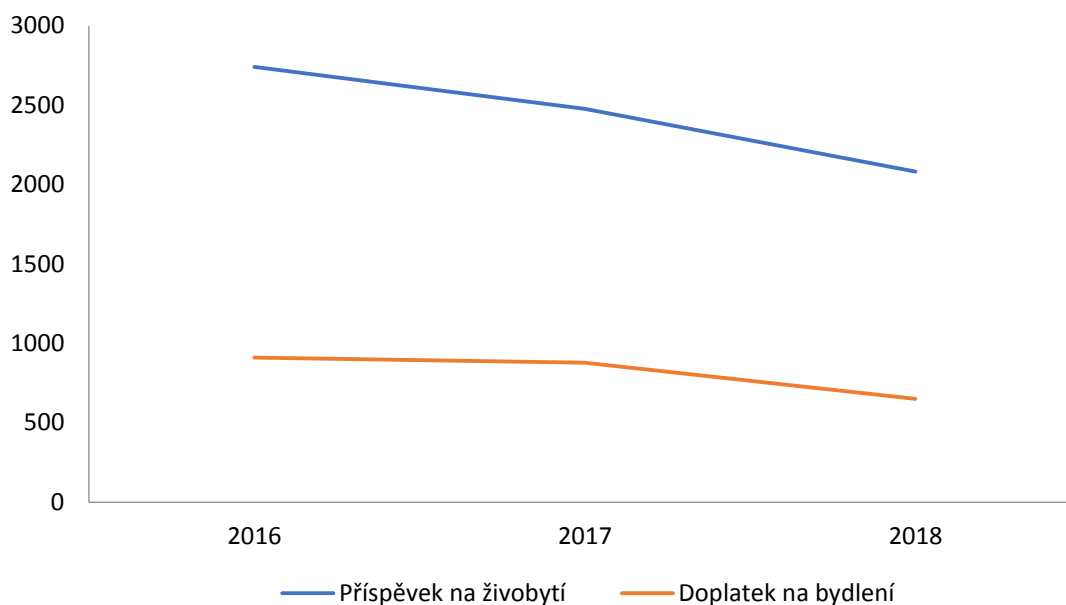
Tabulka č. 4: Roční úhrn příspěvků na bydlení a dávek v hmotné nouzi

Příspěvek na bydlení			Příspěvek na živobytí			Doplatek na bydlení		
2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
4534	4508	4127	2740	2477	2082	910	879	651

Tabulka č. 5: Meziroční pokles počtu dávek ve Slaném a v celé České republice

	Změna mezi 2016 - 2018		
	Příspěvky na bydlení (%)	Příspěvky na živobytí (%)	Doplatky na bydlení (%)
Slaný	-9,0 %	-24,0 %	-28,5 %
ČR	-16,4 %	-36,9 %	-36,2

Graf č. 1: Srovnání poklesu vyplacených PnŽ a DnB ve městě Slaný

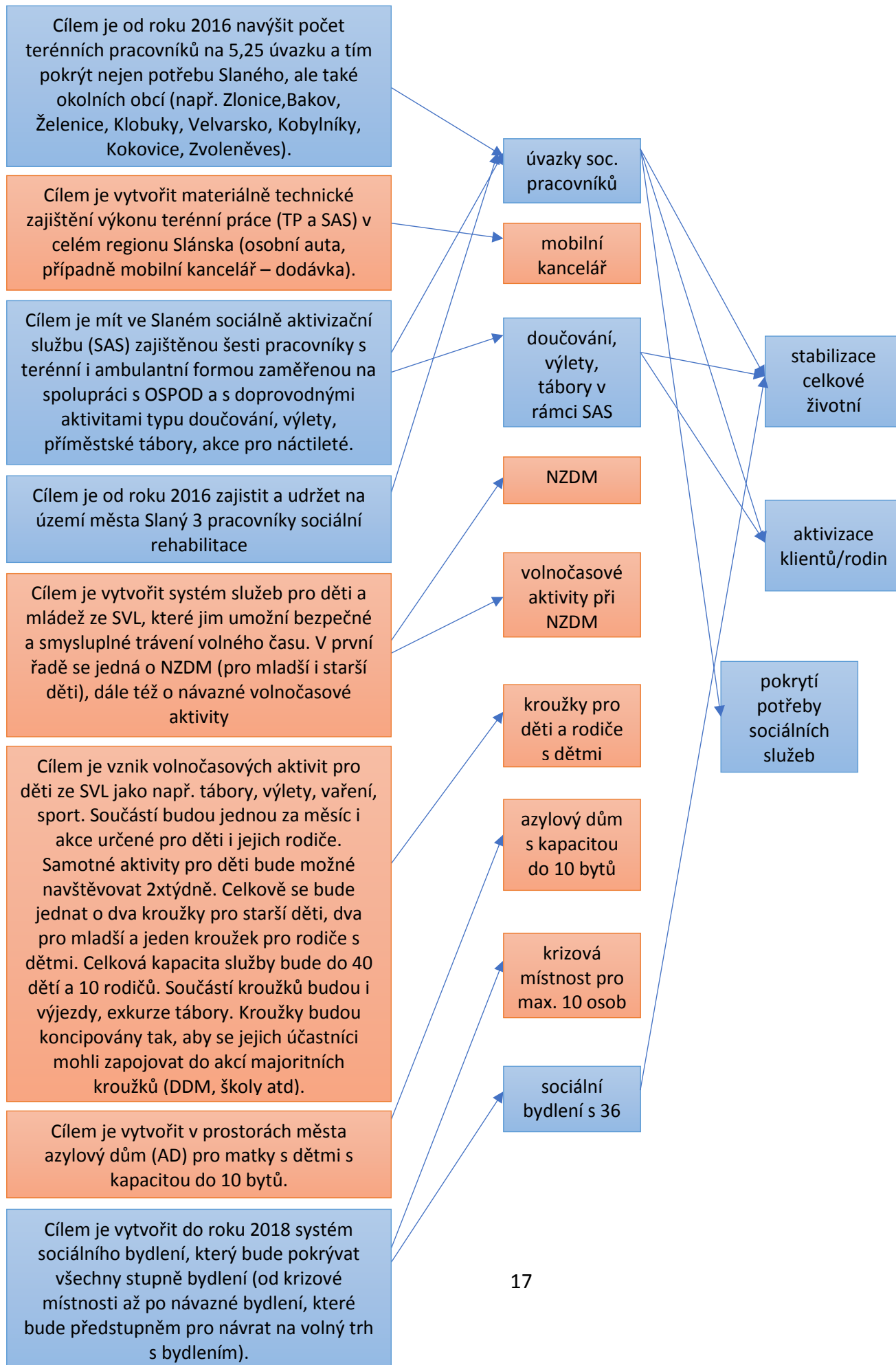
Rodina a bydlení – dopady

Při zpracování SPSZ královského města Slaný 2016 – 2018 a souvisejících analýz byla identifikována řada slabých stránek systému sociálních služeb a situace bydlení a značný potenciál pro zlepšení. Na základě identifikace problémů v těchto oblastech pak byly definovány výše uvedené cíle SPSZ – viz tabulka č. 1, jejichž plnění a vliv tohoto plnění na definované dopady bude náplní následujících podkapitol.

V SPSZ 2016 – 2018 nejsou jednoznačně definovány očekávané dopady, při definici dopadů v evaluačním designu prostřednictvím teorie změny jsme proto vycházeli z důkladné analýzy analytické části SPSZ a z formulace priorit a cílů SPSZ. Z těchto podkladů jsme pro oblast Rodina a Bydlení definovali 3 dopady a pro každý z nich sadu evaluačních ukazatelů, jejichž zjišťování bylo primárním cílem sběru dat této evaluace.

- 1) Pokrytí potřeby sociálních služeb v obci**
- 2) Stabilizace celkové životní situace klientů/ rodin**
- 3) Aktivizace klientů/rodin**

Schéma č. 2: Cíle výstupy a dopady pro oblast Rodina a bydlení

Pokrytí potřeby sociálních služeb v obci

Cíle SPSZ byly z velké části zaměřeny na zvýšení kapacity sociálních služeb ve formě navýšení úvazků tak, aby byla pokryta potřeba služeb u cílové skupiny. Toto pokrytí bylo proto identifikováno jako primární dopad, který jsme při evaluaci zkoumali.

Organizace Romodrom v rámci výzvy KPSVL OPZ podala úspěšnou žádost o projekt **Sociální služby Romodrom Slaný I.**¹⁷, v rámci kterého má od roku 2017 do konce roku 2019 financovány tři úvazky terénních sociálních pracovníků. Další jeden úvazek terénního sociálního pracovníka pro Slaný je financován z prostředků Středočeského kraje. Individuální projekt Středočeského kraje dále financuje 1,5 úvazek sociálně aktivizační služby organizace Romodrom pro Slaný. K celkovému navyšování úvazků v souladu s cíli SPSZ 1.1 a 1.3 došlo (viz tabulka č. 6 níže), ne však vždy v plánované výši. Díky projektu z výzvy KPSVL došlo spíše ke změně zdrojů financování.

Tabulka č. 6: Počet úvazků jednotlivých sociálních služeb organizace Romodrom

	2014	2019
Romodrom		
Terénní programy	2,6	4
Sociálně aktivizační služby	0,6	1,5
Sociální rehabilitace	1,6	6,4

K navyšování kapacity ve formě úvazků však nedošlo na odboru sociálních věcí, školství a zdravotnictví Městského úřadu. Byla podána žádost o projekt **Sociální práce a case management v obci Slaný**¹⁸, v rámci kterého měl být vytvořen další jeden úvazek sociálního pracovníka na obci. Žádost o podporu však nesplnila podmínky věcného hodnocení a nebyla schválena.

Organizace Romodrom ve Slaném od roku 2012 rovněž provozuje službu sociální rehabilitace¹⁹, jejíž rozšíření na 3 úvazky bylo také jedním z cílů SPSZ (1.4). K tomu došlo prostřednictvím projektu Sociální práce Romodrom Slaný II.²⁰, v jehož rámci jsou od roku 2017 do konce roku 2019 provozovány další čtyři úvazky pracovníků sociální rehabilitace a došlo tak rovněž k navýšení počtu klientů, které služba obsluhuje.

Tabulka č. 7: Počet klientů sociální rehabilitace organizace Romodrom

	2014	2015	2016	2017
Sociální rehabilitace	36	30	51	99

¹⁷ reg. č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0005726

¹⁸ reg. č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006128

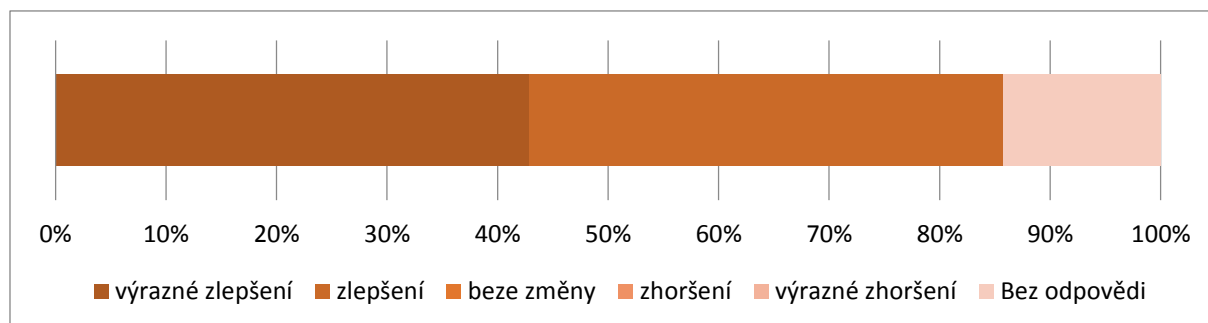
¹⁹ Služba probíhá především formou „kuchyňky“. Prostor, kde je realizována, je členěn na kuchyňský kout a hernu pro děti zapojených maminek. Praktickým základem služby je společná příprava pokrmů, suroviny jsou finančně dotovány. Uživatelky se učí vařit levnější jídla, šetrně nakládat s financemi a vést domácnost včetně rodinných rozpočtů. Důraz klademe na získání znalostí v oblasti základní finanční gramotnosti a dovedností v přípravě pokrmů v rámci vlastních finančních dispozic. Cílem aktivit služby je komplexní a dlouhodobá podpora uživatelů ve všech životních oblastech, zejména v návratu na pracovní trh, získání přijatelného bydlení, finanční stability, celkového posílení sociální integrace. O tuto službu je velký zájem, protože uživatelky si nejen uvaří, ale zároveň proberou s pracovníci své problémy a společně hledají optimální řešení.

²⁰ reg. č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0005726

I přes zvýšení kapacity sociálních služeb je však ve Slaném stále pocíťován jejich nedostatek, což potvrzují i odpovědi relevantních aktérů na otázku elektronického dotazníku týkající se dostatečnosti současné kapacity sociálních služeb. Respondenti volili nejčastěji odpověď „spíše ne“ nebo „nevím“.²¹ Potřebu dalšího rozšiřování kapacity zmiňovali aktéři i při kvalitativních rozhovorech a byla promítnuta také do revize SPSZ města Slaný 2019 -2021. Cíle, které v rámci platnosti SPSZ 2016-2018 nebyly naplněny – pořízení mobilní kanceláře, zřízení NZDM či azylového domu – aktéři stále zmiňují jako důležité a většina byla promítnuta do revize SPSZ, případně přesunuta do MPI.

Velmi kladně hodnotí aktéři oslovení v rozhovorech a prostřednictvím elektronického dotazníku vliv strategického plánování a práce v pracovních skupinách LP na **zlepšení komunikace a spolupráce zapojených aktérů** a překonání nedůvěry a přehlížení, tak jak byly popsány ve vstupní analýze²². Jak ukazují grafy č. 2 a 3, v odpovědích elektronického dotazníku na změnu v komunikaci a efektivitu spolupráce se objevují pouze kladné odpovědi, případně aktéři otázku nechali bez odpovědi. U otázky na komunikaci 85 % aktérů, kteří odpověděli, označili, že došlo ke zlepšení nebo výraznému zlepšení. Stejně procento aktérů odpovědělo „ano“ či spíše ano“ na otázku, zda tato změna vedla k efektivnější komunikaci. Ostatní nechali otázku bez odpovědi. Tento aspekt nemá zdánlivě přímý vliv na pokrytí potřeby sociálních služeb v obci, nicméně je klíčovým stavebním kamenem, který může dále urychlit a usnadnit plnění opatření SPSZ a je tak příležitostí pro účinnější řešení sociálních problémů v obci.

Graf č. 2: Odpověď na otázku „Jaký vliv měla opatření realizovaná v rámci Strategického plánu na změnu v komunikaci lokálních aktérů?“²³

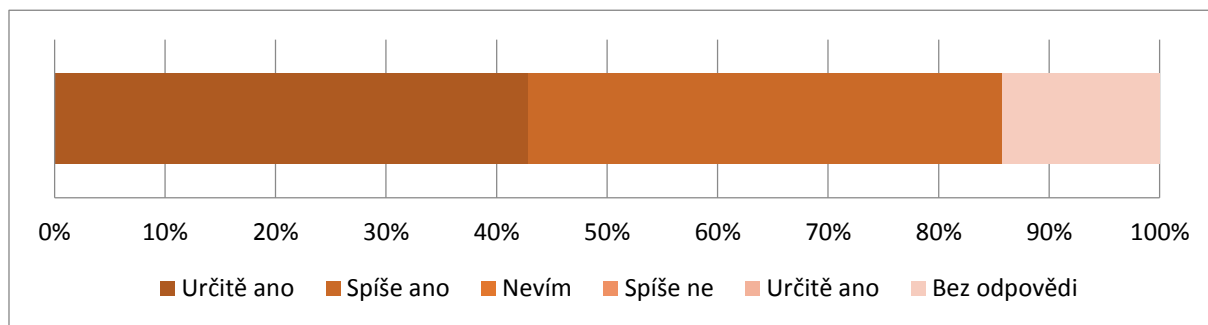

²¹ Elektronický dotazník pro PS LK – otázky „Je současná kapacita terénních programů dostatečná?“ a „Je současná kapacita sociální aktivizační služby dostatečná?“

²² Tereza Dvořáková, TD kontext: Situační analýza města Slaný ve Středočeském kraji, březen 2015

²³ Spojeno za oblast sociálních služeb a bydlení – 7 respondentů

Graf č. 3: odpověď na otázku „Vedla tato změna k efektivnější spolupráci mezi aktéry?“²⁴

Posun v komunikaci a spolupráci a jeho oceňování místními aktéry shrnují dva úryvky z rozhovorů s klíčovými aktéry obce.

„Jestli je něco prokazatelného, co se prokázalo, tak je to právě spolupráce, protože v době, kdy sem agentura přišla se město doslova a do písmene s Romodromem nenávidělo, byly tady problémy, dneska nejenom, že máme komunikace, ale my jsme došli tak daleko, že dneska máme už i společnou komisi na přidělování dostupného bydlení, kde jsou jasným dílem zastoupeny neziskové organizace – Tosara, Poradna a hlavně Romodrom.“ (zástupce místního aktéra, březen 2019)

„Největší posun, kterej já teda vidím, je že se začali opravdu scházet, že díky Agentuře a díky těm pracovním skupinám se jakoby začali ty aktéři víc poznávat v tom městě a ta spolupráce se hodně zlepšila. Jak s městem, tak s Úřadem práce. Tím, že se známe a že jsme si řekli, v čem je ten problém, tak to teďka funguje. Jako nefungovalo to skoro vůbec, ale fakt je ten, že to teďka funguje. Nemůžu, říct, že by to nemohlo fungovat líp, ale funguje to.“ (zástupce místního aktéra, duben 2019)

Stabilizace celkové životní situace klientů/rodin

Jako klíčový aspekt pro stabilizaci životní situace obyvatel se ukazuje řešení bydlení, které však, jak je popsáno výše, je ve městě Slaný značně problematické, a řada cílů definovaných v hodnoceném SPSZ v této prioritě nebyla naplněna. I přesto ale byly realizovány dva projekty – Bydlím, tedy jsem²⁵ a Sociální bydlení města Slaný²⁶, které již pomáhají, případně mají potenciál v blízké budoucnosti ke stabilizaci pomoci.

BYDLÍM, TEDY JSEM

Projekt realizuje organizace Romodrom a běží ve Slaném od roku 2017. Je financován z operačního programu Zaměstnanost z výzvy Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) 2. výzva.

Cílem projektu je přestěhovat během 3 let minimálně 25 domácností z bydlení v SVL ve městě Slaný do standardních bytových podmínek a zároveň přestěhovaným poskytnout podporu a poradenství pro zvýšení kompetencí v oblasti samostatného bydlení a sociálního začlenění. Podpořené osoby tak získají komplexní podporu v oblasti řešení problematického bydlení v sociálně vyloučených lokalitách. Projekt vychází z konceptu Housing first, podle

²⁴ Spojeno za oblast sociálních služeb a bydlení – 7 respondentů

²⁵ reg. č.: CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006169

²⁶ reg. č.: CZ.06.2.56./0.0/0.0/16_033/0003096

kterého v případě, kdy má člověk kde bydlet, má následně větší schopnost a motivaci k řešení ostatních nepříznivých životních situací, např. dluhů, realizace na trhu práce apod²⁷.

Projekt se realizuje v nepříliš optimálních podmínkách aktuální situace na trhu s bydlením ve Slaném, které jsou popsány již výše a které obyvatelům SVL značně ztěžují přístup ke standardnímu bydlení. Poptávka na trhu s bydlením v současnosti značně převyšuje nabídku, majitelé bytu tedy nemají problém sehnat velmi rychle nájemníka, který ochotně složí kauci najednou, nikoliv v rámci splátkového kalendáře jako klienti projektu. Jak zmiňuje zástupce organizace Romodrom, svou roli může hrát také etnicita a neochota majitelů ubytovávat Romy. I když se tedy realizátoři projektu zaštiťují podporou, kterou klienti po nastěhování dostávají od organizace Romodrom, nejsou pro majitele tyto záruky dostatečné. Také podmínky pro získání městských bytů ve Slaném a způsob přidělování – losování – nejsou pro obyvatele SVL – cílovou skupinu projektu - příznivé.

Projekt bude trvat do konce roku 2019 a projektové indikátory jsou v současnosti naplněny z 28 %²⁸, v absolutním čísle to znamená zatím 2 přestěhované rodiny. S řadou dalších organizace Romodrom v rámci projektu pracuje na zlepšení jejich dluhové a pracovní situace, aby si byli schopni našetřit na kauci a nájem, případně neměli žádné závazky vůči městu pro získání městského bytu. Projekt se tedy nezabývá jen hledáním bydlení, ale jde o komplexnější spolupráci na stabilizaci celkové životní situace klientů, která se podle oslovených pracovníků organizace Romodrom vyplácí.

„Účastníci projektu z řad cílové skupiny aktivně spolupracují se specialisty na bydlení. Během své účasti sami zjišťují, jak obtížné je dnes získání a udržení standardního bydlení. Osoby, které jsou dostatečně motivované ke změně, začínají pracovat na vyrovnaném hospodaření svých domácností a snaží se šetřit peníze na kauci a nájem a hledají možnosti řešení svých dluhů, protože ví, že jiná cesta k získání standardního bydlení ve Slaném nevede. Projekt, ačkoliv má jen omezené možnosti k provádění systémových změn, mění postoje některých účastníků projektu z řad CS a napomáhá k jejich aktivizaci.“ (vedoucí projektu Romodrom, e-mailová komunikace, květen 2019)

Podle vyjádření stejného pracovníka byl v nedávných měsících Romodrom osloven také zástupci města, kteří projevíli zájem o metody práce s cílovou skupinou. Výrazné zlepšení spolupráce s organizací Romodrom při zajištění a získání vhodného bydlení pro klienty, kteří jsou zároveň klienty ÚP, zmiňuje také slánský Úřad práce. Ten nám také poskytl statistiku výplat dávek MOP, které v letech 2017 – 2018 byly vydány na nájem či kauci – viz tabulka č. 8. Tato dávka má při získávání standardního bydlení velký význam, neboť pomáhá překonávat právě počáteční finanční obtíže obyvatel ze SVL s placením nájmu či kauce. Jak ukazuje výzkum mezi příjemci této dávky v ČR, kteří tuto dávku získali od počátku roku 2016 do května 2017, většina (83 %) z nich si dokázala bydlení udržet i po 12 měsících²⁹. Je tedy pozitivním zjištěním, že počet vyplacených MOP na kauci či nájem ve Slaném od roku 2017 výrazně stoupl, a to právě i díky projektu organizace Romodrom.

²⁷ dokumentace projektu *Bydlím, tedy jsem!*

²⁸ data organizace Romodrom

²⁹ *Dávka na kauci umožnila 4 z 5 žadatelů odejít z ubytovny do nájmu, zjistila agentura* [online]. 15.10.2018 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/davka-na-kauci-umoznila-4-z-5-zadatelu-odejit-z-ubytovny-do/r~b3a18942d07e11e8b634ac1f6b220ee8/>

Tabulka č. 8: Počet vyplacených MOP na nájem či kauci v letech 2017 - 2019

	2017	2018	2019 (květen)
MOP na kauci či nájem – celkem	0	5	4
MOP na kauci či nájem za účasti Romodrom	0	2	3

Budoucnost projektu, resp. jeho pokračování, je zatím nejisté. I přes dílčí úspěch především v motivaci klientů hodnotí realizátoři projekt jako „těžší, než jsme čekali“ především z důvodu velmi obtížného shánění volných bytů pro klienty, a navázání na něj dalším podobným projektem nevidí příliš reálně.³⁰

SOCIÁLNÍ BYDLENÍ MĚSTA SLANÝ

Částečně v souladu s obecným cílem 2.2 druhé priority oblasti Rodina a bydlení - *vytvořit do roku 2018 systém sociálního bydlení, který bude pokrývat všechny stupně bydlení (od krizové místnosti až po návazné bydlení, které bude předstupněm pro návrat na volný trh s bydlením)* – byl připraven projekt s názvem Sociální bydlení města Slaný a byla podána žádost o jeho podporu z IROP – 35. výzva. Žádost byla schválena a realizací projektu tak v současnosti dochází k rekonstrukci 9 bytových jednotek ve vlastnictví města, které po ukončení rekonstrukce budou určeny pro osoby ohrožené sociálním vyloučením. V době psaní této zprávy (květen 2019) bylo zrekonstruováno šest bytových jednotek (Soukenická 58 a Wilsonova 560), dokončení posledních tří bytů (Masokrámská 85) je plánováno na červen 2019. Součástí projektu je pro každého obyvatele zrekonstruovaných bytů závazek spolupráce se zvolenou sociální službou za účelem zlepšení jeho celkové životní situace.

V návaznosti na projekt schválila v lednu 2019 Rada města vnitřní směrnici na přidělování bytů z projektu³¹, která stanovuje podrobný postup při přidělování bytů a podmínky pro jeho získání. Důležitým krokem je zřízení Komise pro dostupné bydlení, jejímž úkolem je navrhnout vhodné kandidáty pro získání bytů a jejímiž členy jsou aktéři spolupracující v rámci pracovní skupiny Bydlení LP – zástupce organizace Romodrom, organizace Tosara, zástupce Poradny pro občanství/Občanská a lidská práva, zástupce ÚP, a 5 zástupců města včetně 2 zástupců odboru sociálních věcí, školství a zdravotnictví. Městské byty mimo projekt jsou dosud přidělovány na základě losování³² bez možnosti zásahu či doporučení lokálních NNO či jiných institucí. Výše zmíněný projekt a vzniklá směrnice však zakládají precedens, který by, pokud bude dále následován a rozšiřován, mohl dát vzniknout ještě propracovanějšímu systému sociálního bydlení ve městě Slaný se spoluprací všech relevantních aktérů, který bude nabízet další množství bytů sociálně znevýhodněným osobám a ve svém důsledku povede ke snížení počtu lidí v SVL a ke stabilizaci životní situace ubytovaných osob.

Na vyhodnocení definovaných dopadů souvisejících s tímto projektem je zatím příliš brzy, neboť v době psaní této zprávy zatím nedošlo k obydlí žádného z rekonstruovaných bytů.

³⁰ rozhovory, Romodrom

³¹ Směrnice č. 1/2019 Rady města Slaného ze dne 16. 1. 2019. Dostupné také z: http://www.meuslany.cz/assets/File.ashx?id_org=14936&id_dokumenty=66553

³² Postup na přidělování volných bytů v majetku Města Slaného losováním. Slaný, 2017. Dostupné také z: http://www.meuslany.cz/assets/File.ashx?id_org=14936&id_dokumenty=65567

Aktivizace klientů/rodin

Dopady formulované jako stabilizace životní situace a aktivizace klientů se částečně překrývají, stejně jako služby a projekty, které k těmto dopadům vedou. Jak vyplývá z předchozí podkapitoly, projekt *Bydlím, tedy jsem* již některé rodiny ubytoval, u některých z klientů, kterým se zatím bydlení sehnat nepodařilo, měl i tak podle vyjádření realizátorů vliv na změnu jejich postojů a snahu hledat si bydlení samostatně.³³ Při hodnocení vlivu dalších změn, které se udály na základě SPSZ, na stabilizaci životní situace i aktivizaci klientů jsme chtěli vycházet především z dat o množství, struktuře a plnění jednotlivých sociálních služeb, u kterých došlo k navýšování úvazků. Tyto data se nám však většinou nepodařilo získat, vycházíme tak především z rozhovorů s aktéry a také z již provedených rozhovorů s cílovou skupinou ve městě Slaný, které ASZ provedla v roce 2018.

Výroční zprávy organizace Romodrom³⁴ ukazují navýšení klientů služby sociální rehabilitace v posledních letech, která se primárně zaměřuje na aktivizaci klientek a pomoc při řešení rodinných rozpočtů. Z rozhovorů s několika klientkami služeb vyplývá, že kromě schopnosti lépe řídit své finance, má služba velký vliv na socializaci klientek a jejich sebevědomí a tím sekundárně i na řešení dalších problémů v jejich životě³⁵. Pokud předpokládáme, že takových výsledků organizace dosahuje většinou, zvyšování počtu klientů služby má tak s velkou pravděpodobností za následek větší počet aktivizovaných klientek ze SVL.

U ostatních služeb potřebná kvalitativní data pro hodnocení chybí. Jeden z hlavních poskytovatelů sociálních služeb v obci, organizace Romodrom, je však mezi obyvateli SVL vnímán velmi pozitivně, a to především těmi, kteří jeho služby využívají (individuální přístup, trpělivost, zastání), ale i těmi, kteří pouze zaznamenávají jejich pohyb v lokalitě. I ti, co služby využívat nechtějí, pozitivně hodnotí jejich „kamarádský“ přístup a vyjadřování potřeb cílové skupiny na schůzkách s místními aktéry.

Samotný Romodrom pak nejvýraznější posun vidí ve zkvalitňování a rychlejším řešení zakázek prostřednictvím lepší spolupráce a komunikace relevantních aktérů. Výrazné posuny jednotlivců se však vyskytují minimálně: „*To už je daný charakterem té skupiny i tou jejich výdrží.*“³⁶ Klienti chtějí často řešit pouze dílčí záležitosti, nikoliv pracovat na dlouhodobějším a komplexnějším posunu své životní situace.

Rodina a bydlení - shrnutí

Cíle definované v SPSZ města Slaný v oblasti Rodiny a bydlení se zaměřovali především na navýšení kapacity sociálních služeb a vytvoření systému sociálního bydlení, který by zlepšil situaci s bydlením obyvatel SVL. U sociálních služeb jsme kromě zvýšení kapacity dále zkoumali vliv tohoto navýšení na stabilizaci životní situace a aktivizaci klientů služeb. K navýšení kapacity sociálních služeb ve formě úvazků jejich pracovníků došlo, ne však vždy v plánované výši. Další cíle zaměřené na zřízení NZDM a nových volnočasových aktivit pro děti či rodiče s dětmi realizovány nebyly.

³³ viz str. 21 tohoto dokumentu – citace vedoucího projektu

³⁴ <http://www.romodromcz.cz/new/vyrocnizpravy.php>

³⁵ Interní výzkum ASZ

³⁶ Rozhovor, Romodrom, 14. 4. 2019

V druhé prioritě zaměřené na bydlení nedošlo k vybudování azylového domu ani krizové místnosti, nerealizovala se transformace ubytovny v Oualově ulici a kapacita sociálního bydlení nebyla vybudována v plánované výši. Z IROP obec získala finanční prostředky na rekonstrukci 9 bytů, která se v současnosti dokončuje, přičemž 6 bytů je již připraveno k nastěhování. V souvislosti s tím město vytvořilo směrnici, kde jsou specifikovány podmínky pro přidělování bytů a bydlení v nich a na které spolupracovalo společně s dalšími místními relevantními aktéry. Tito aktéři jsou nyní společně součástí Komise pro dostupné bydlení, která Radě města navrhuje a doporučuje potenciální obyvatele bytů. Jednou z podmínek bydlení v těchto bytech je závazek spolupráce se zvolenou sociální službou za účelem zlepšení celkové životní situace. V této oblasti město projevilo zájem o metody práce s cílovou skupinou od projektu *Bydlím, tedy jsem* realizovaného organizací Romodrom, který si klade za cíl dokonce roku 2019 přestěhovat minimálně 25 rodin ze SVL do standardního bydlení. Tento projekt je v podmínkách situace s bydlením ve Slaném velmi obtížné realizovat a indikátory projektu jsou tak necelý rok před dokončením splněny na 28 %. Oba projekty v každém případě dokázali nastartovat řešení situace s bydlením obyvatel SVL, jež i dále pokračuje plánovanou rekonstrukcí městské ubytovny a naplánováním dalších opatření v již samostatné tematické oblasti Bydlení revidovaného strategického plánu sociálního začleňování pro město Slaný na období 2019 – 2021. Problémem však stále zůstává soukromé vlastnictví většiny ubytovacích kapacit SVL, jež městu dává pouze omezené možnosti zásadně řešit snižování kapacit substandardního bydlení.

Co se týče stabilizace životní situace a aktivizace obyvatel SVL, jejich měření je obtížné, prezentovali jsme tak pouze některé výsledky vyplývající z dat jednotlivých projektů a služeb, vyjádření relevantních aktérů i cílové skupiny, nicméně tyto závěry nelze zobecnit. Některé aktivity realizované na základě SPSZ prokazatelně stabilizovaly životní situaci některých obyvatel SVL, případně mají vliv na jejich aktivizaci, nedaří se však výrazně snižovat počet obyvatel SVL. Tuto skutečnost výstižně charakterizuje výrok jednoho z aktérů: „*Když už nějaký odtamtud odejdou, tak je tam rychle někdo nahradí. Že by se nám to nějak rychle vylidňovalo, to teda ani náhodou,*“³⁷

³⁷ Rozhovor, Romodrom, 4. 6. 2019

Oblast Zaměstnanost

Další samostatnou tematickou oblastí definovanou v SPSZ je Zaměstnanost. Následující tabulka opět uvádí priority, obecné i strategické cíle v této oblasti tak, jak jsou uvedeny v SPSZ 2016 – 2018 a doplňuje k nim stav jejich plnění a další plánované kroky. Barevné odlišení je stejné jako v předchozí kapitole – **zelené** cíle byly naplněny, **modré** částečně a **červené** naplněny nebyly.

Tabulka č. 9: Priority a cíle ze SPSZ pro oblast Zaměstnanost

1 Priorita	Zajistit systém individuálních služeb (poradenství a vzdělávání), které by napomohly vrátit klienty na trh práce a do běžného života. Jedná se o odstraňování bariér (dluhy, motivace, kvalifikace, diskriminace).
1.1 Obecný cíl	Cílem je realizovat komplex „měkkých“ služeb , které povedou k lepšímu přístupu osob se ztíženým přístupem na trh práce.
Specifický cíl	
1.1.1 Od roku 2016 budeme realizovat projekt zaměřený na vyhledávání, aktivizaci a motivování osob se ztíženým přístupem na trh práce.	Realizováno projektem „ Pracovní poradenství Romodrom Slaný “, jehož realizace bude ukončena na konci roku 2019.
Další kroky:	Organizace Romodrom má v úmyslu s pracovním poradenstvím dále pokračovat. Jedním z cílů revize SPSZ je další prohlubování spolupráce pracovního poradenství a ÚP.
Obecný cíl	
1.2 Cílem je mít ve městě vytvořený systém využívání APZ pro zaměstnávání občanů. Zejména VPP, SUPM.	VPP a SÚPM jsou využívána. Systém využívání APZ jako ucelená koncepce využívání těchto nástrojů vytvořen nebyl.
Další kroky:	Revize SPSZ se o systému dále nezmiňuje, ale cílí na zajištění pravidelné komunikace relevantních aktérů, prohlubování spolupráce se zaměstnavateli a zajišťování prostupu z VS a VPP na běžný trh práce.
2 Priorita	Zajistit ve Slaném lepší využívání nástrojů APZ , s cílem zlepšit šance osob obtížně umístitelných na trh práce.
Obecný cíl	
2.1 Cílem je zajistit v rámci městských podniků alespoň 10 míst VPP .	Počet vytvořených míst nedosáhl plánované výše.
2.2 Cílem je zajistit efektivní komunikaci mezi institucemi, která povede k lepší koordinaci využívání VPP a dalších nástrojů APZ.	Podle rozhovorů s místními aktéry se komunikace a spolupráce ve všech oblastech výrazně zlepšila.
Další kroky:	Revize SPSZ cílí na dlouhodobé udržení míst VPP na městském úřadu a TS Slaný, s.r.o. a především zajištění propustnosti mezi VS, VPP a běžným trhem práce. V oblasti komunikace aktérů ASZ doporučuje 5 – 6 pravidelných setkání ročně zaměřených především na

Zaměstnanost - současná situace

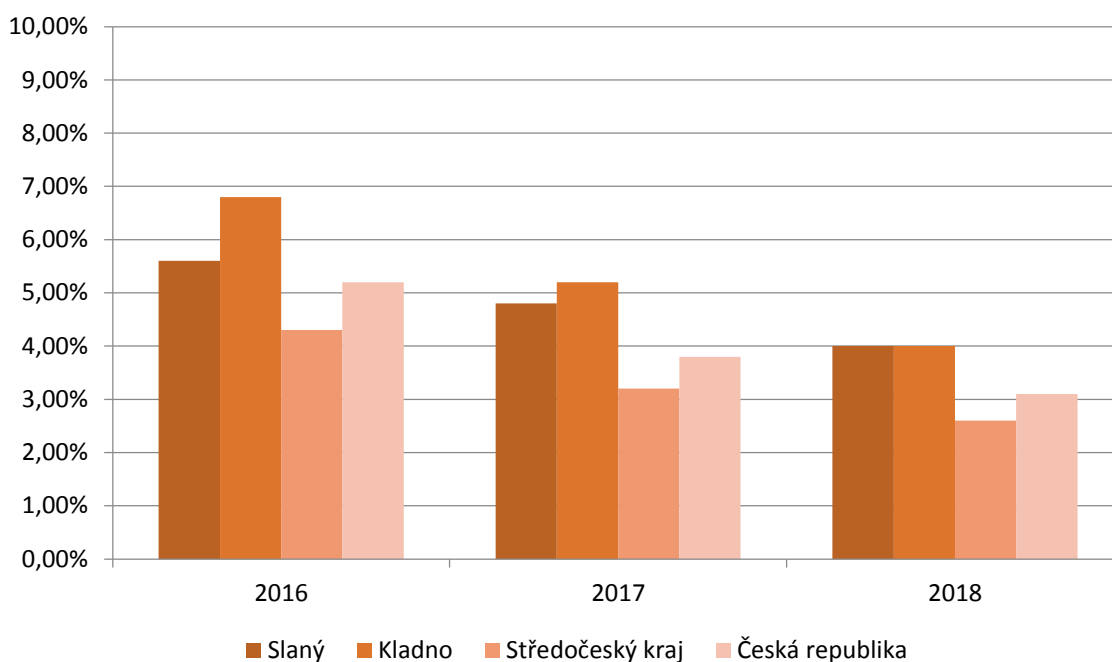
Nezaměstnanost ve Slaném se v souladu s pozitivním vývojovým trendem na českém trhu práce v posledních letech podstatně snižovala, stále je však nad průměrem Středočeského kraje i České republiky. V době vytváření vstupní analýzy pro lokalitu Slaný byla nezaměstnanost nižší než v sousedním Kladně, nicméně od té doby se podíl nezaměstnaných osob na Kladně snižoval rychleji než ve Slaném a na konci roku 2018 byl již vyrovnaný. Úhrnem se mezi lety 2016 a 2018 snížila nezaměstnanost relativně méně také v porovnání s celou Českou republikou.

Tabulka č. 10: Podíl nezaměstnaných osob k 31.12. každého roku³⁸

	2016	2017	2018
Slaný	5,6 %	4,8 %	4 %
Kladno	6,8 %	5,2 %	4 %
Středočeský kraj	4,3 %	3,2 %	2,6 %
Česká republika	5,2 %	3,8 %	3,1 %

Zdroj: Portál MPSV

Graf č. 4: Podíl nezaměstnaných osob k 31.12. každého roku

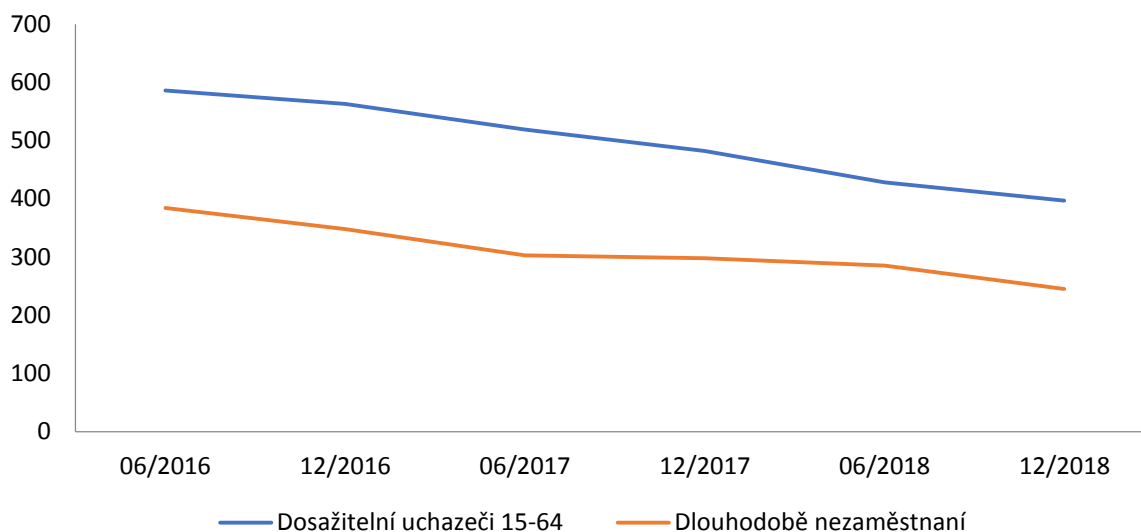
Zdroj: Portál MPSV

Se snižováním počtu nezaměstnaných osob koresponduje také absolutní úbytek dlouhodobě nezaměstnaných, kteří jsou v evidenci více než 6 měsíců. Podíl této skupiny nezaměstnaných na celkovém počtu dosažitelných uchazečů však v posledních třech letech jednoznačně

³⁸ počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let / počet obyvatel ve věku 15 - 64 let v %

neklesá. Pokles tohoto podílu během roku 2016 a 2017 vystřídal jeho opětovný nárůst v roce 2018 – viz graf č. 5.

Graf č. 5: Vývoj počtu evidovaných uchazečů a dlouhodobě nezaměstnaných osob (6+)

Zdroj: Data ÚP

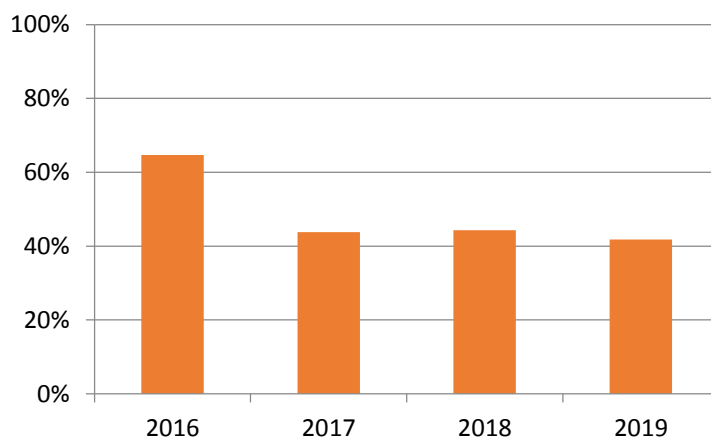
Za zmínku však stojí výrazné snížení podílu dlouhodobě nezaměstnaných, kteří jsou v evidenci více než 12 měsíců, z dosažitelných uchazečů, které je dáno především výrazným meziročním úbytkem dlouhodobě nezaměstnaných osob mezi lety 2016 a 2017, dále však tento poměr stagnuje.

Tabulka č. 11: Počet dlouhodobě nezaměstnaných osob k 31.12. (6+)

	6/2016	12/2016	6/2017	12/2017	6/2018	12/2018
Dosažitelní uchazeči 15-64	586	563	519	482	428	397
Dlouhodobě nezaměstnaní	384	348	303	298	285	245

Zdroj: Data ÚP

Graf č. 6: Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12+) z počtu dosažitelných uchazečů 15-64

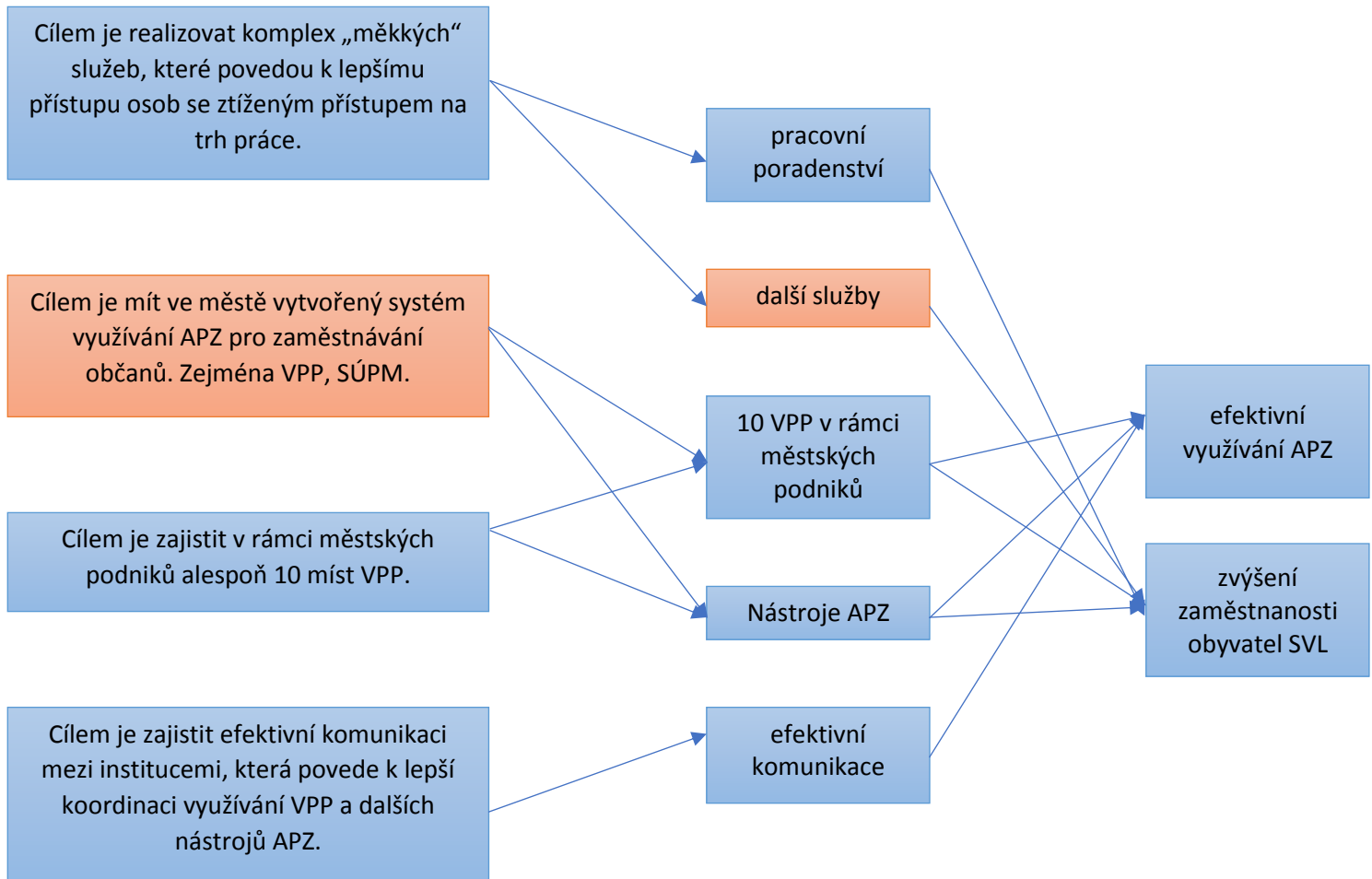
Zdroj: Data ÚP

Zaměstnanost – dopady

Při definici dopadů pro oblast zaměstnanosti jsme opět vycházeli z analytické části SPSZ, z v ní definovaných problémů a očekávané změny. Z těchto podkladů vycházejí dva dopady, které budeme níže sledovat a hodnotit.

- 1) Efektivní využívání aktivní politiky zaměstnanosti (APZ)**
- 2) Zvýšení zaměstnanosti obyvatel SVL**

Schéma č. 3: Cíle výstupy a dopady pro oblast Zaměstnanost

Zvýšení zaměstnanosti obyvatel SVL

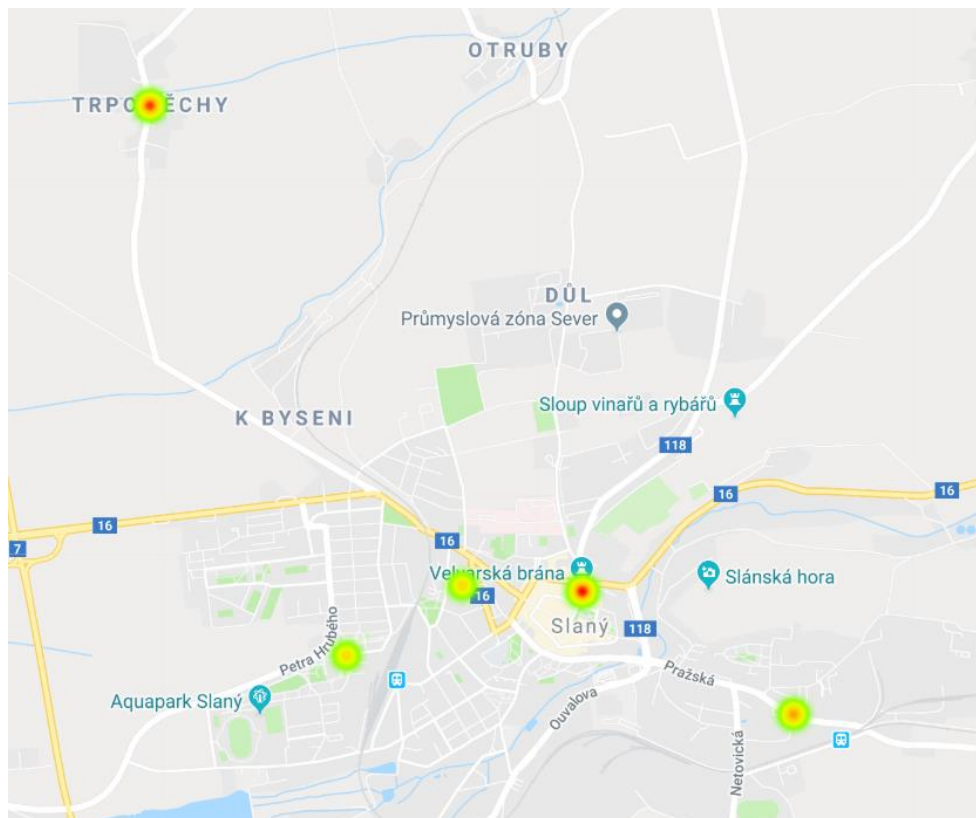
Jak ukazuje úvodní deskripce situace v oblasti zaměstnanosti, obecně ve Slaném dochází ke zvyšování zaměstnanosti obyvatel, nicméně vývoj v sociálně vyloučených lokalitách a jejich okolí³⁹, zejména v oblasti dlouhodobé nezaměstnanosti, je poněkud odlišný. Potvrzuje se předpoklad, že dlouhodobě nezaměstnaní se koncentrují v sociálně vyloučených lokalitách. Při omezení na ulice, v kterých je více než 10 osob dlouhodobě nezaměstnaných (6+), na teplotních mapách za rok 2016 i 2018 zůstaly kromě jiných také ulice, kde se nachází pět z celkových sedmi SVL. To poukazuje na vyšší koncentraci dlouhodobě nezaměstnaných osob v SVL, i když ne výhradně v těchto lokalitách. Konkrétní data potvrzují, že k 31. 12. 2018 byl podíl dlouhodobě nezaměstnaných v ulicích se SVL 25 % z celkového počtu dlouhodobě nezaměstnaných evidovaných na ÚP. Tento podíl stoupl z 20 % v roce 2016 a to, i když absolutní počet všech dlouhodobě nezaměstnaných obyvatel klesl a jeho podíl na celkovém počtu obyvatelstva se vyvíjel od 2,5 % do 1,5 %. Z těchto čísel vyplývá, že se daří uplatňovat spíše dlouhodobě nezaměstnané žijící mimo SVL.

Obrázek č. 1: Teplotní mapa dlouhodobě nezaměstnaných (6+) v roce 2016

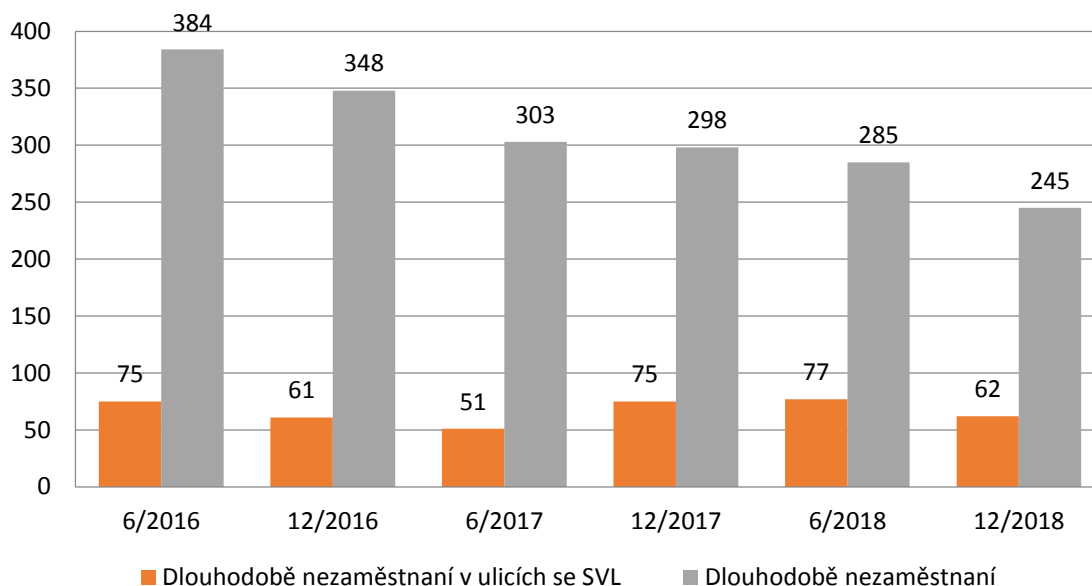
³⁹ Nepodařilo se získat z ÚP data za jednotlivá čísla popisná tak, abychom mohli přesně vymezit SVL

Obrázek č. 2: Teplotní mapa dlouhodobě nezaměstnaných (6+) v roce 2018

Zdroj: GoogleMaps.com; KoP ÚP Kladno

Graf č. 7: Počet dlouhodobě nezaměstnaných ve městě Slaný a v ulicích se sociálně vyloučenými lokalitami

Zdroj: Data ÚP

Z výše uvedeného vyplývá, že i přes celkovou ekonomickou prosperitu České republiky, pozitivní situaci na trhu práce a obecný úbytek dlouhodobě nezaměstnaných, zůstává situace sociálně vyloučených obyvatel města Slaný v oblasti zaměstnanosti dle dostupných dat

problematická. Z cílů definovaných v SPSZ byl zcela naplněn projektem od organizace Romodrom pouze jeden – specifický cíl 1.1.1., ostatní jsou plněny dílčími opatřeními, jež je nicméně pro úspěšné řešení zaměstnanosti sociálně vyloučených obyvatel potřeba v budoucnu zintenzivnit a rozmnožit a pokračovat v propojování jednotlivých aktérů, včetně místních zaměstnavatelů. Důležitými cíli zůstávají vytvoření propojeného systému nástrojů APZ a zaměstnavatelů, kteří mohou nabízet návazná pracovní místa, a v rámci možností sladování kvalifikace nezaměstnaných osob s nabízenými volnými pracovními místy.

PRACOVNÍ PORADENSTVÍ ROMODROM SLANÝ⁴⁰

V souladu se specifickým cílem 1.1.1 realizuje organizace Romodrom od začátku roku 2017 tříletý program pracovního poradenství, v rámci kterého poskytuje intenzivní služby osobám z cílové skupiny, pomáhá jim připravovat se na pracovní pohovory, přispívá k řešení jejich problémů při nástupu do nového zaměstnání, komunikuje s úřadem práce, a to jak se slánským kontaktním pracovištěm, tak i s kladenským, které v rámci projektu jeho klientům nabízí podporu a vzdělávání. Podporu má získat minimálně 80 osob z cílové skupiny. Projekt zároveň působí na zefektivňování spolupráce klíčových aktérů (Romodrom, Úřad práce, zaměstnavatelé). Kromě pracovního poradenství se sociální pracovníci v rámci projektu věnují i intenzivní práci s dluhy svých klientů, které jsou častou bariérou při hledání práce. Předluženost, tedy neschopnost splácet své pohledávky, která ústí v nařízení exekuce na dlužníka, je totiž pro uchazeče o zaměstnání jednou z největších bariér pro integraci na pracovní trh. Současný systém exekucí a sociálních dávek v mnohých případech způsobuje, že přijetí legálního zaměstnání oproti setrvání na sociálních dávkách je pro dlužníka ekonomicky nevýhodnou strategií. Nezřídka nastávají případy, kdy se uchazeč o zaměstnání přijetím zaměstnání dostává do obtížnější finanční situace, než kdyby jej nepřijal.

V době psaní této zprávy, tedy ještě před dokončením projektu, bylo již sepsáno 81 individuálních plánů s klienty služby a byl tak překročen minimální počet osob, na které projekt cílil. Devadesát procent z těchto klientů je ze sociálně vyloučených lokalit. Stejně tak je dlouhodobě plněn počet úvazků pracovníků poskytujících pracovní poradenství.

Projekt cílí nejen na podporu při hledání práce, ale také na dlouhodobou motivační aktivizaci klientů, na zvýšení jejich sebevědomí a osobní rozvoj. Měření posunu v motivaci a ve schopnosti uplatnit se na trhu práce by vyžadovalo kvalitativní šetření přímo mezi cílovou skupinou, které se z kapacitních důvodů neuskutečnilo, nicméně data ukazují, že organizaci Romodrom se od počátku projektu zatím podařilo zaměstnat 37 klientů, z nichž cca polovina byla dlouhodobě nezaměstnaná (12+) a 30 si práci udrželo. S většinou z těch, kterým se práci udržet nepodařilo, bude organizace i nadále spolupracovat.

V rámci projektu je na září 2019 plánováno také vytvoření finální evaluační zprávy, která by měla obsahovat shrnutí všech relevantních dat a ověřit účinnost použitých nástrojů, což by následně mělo vést k aktualizaci těchto nástrojů a celé služby pracovního poradenství.

Již dosažené výsledky ukazují na úspěšnost samotného projektu a pozitivní dopady zejména v oblasti motivace a aktivizace klientů, nicméně podle dostupných dat uvedených výše nemá

⁴⁰ reg. č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003811

projekt velký vliv na změnu celkové zaměstnanosti obyvatel SVL a to především dlouhodobé nezaměstnanosti, jejíž relativní podíl na dlouhodobé nezaměstnanosti ve Slaném celkem se i přes dobrou situaci na trhu práce zvyšuje. Pracovníci projektu jako jeden z důvodů popisují problematický stav trhu práce ve Slaném:

„Podoba pracovního trhu obecně ve Slaném není ideální. Příležitostí k zaměstnání vzhledem k dosaženému vzdělání klientů není mnoho. Nabídka pracovních míst pro muže a ženy neodpovídá rovnému rozložení. Poptávka ze strany klientek je mnohem vyšší než nabídka zaměstnání. Byla by potřeba zvýšit nabídku pracovních míst a dát příležitost pracovat obyvatelům ze SVL ve spolupráci s úřady města.“ (Romodrom, květen 2019)

Co se týče dalších kroků v oblasti zaměstnanosti, akcentují realizátoři především aktivity ze strany zaměstnavatelů, případně úřadů – vytvoření vhodných míst s nižšími kvalifikačními požadavky, rekvalifikace blíže než na Kladně nebo lepší dopravní obslužnost okrajových částí měst.

Jednoznačně pozitivní posun projevující se ve všech aktivitách se v posledních dvou letech odehrál, podobně jako v oblasti Rodiny a bydlení, ve spolupráci klíčových aktérů v oblasti zaměstnanosti – především ÚP, Městského úřadu a organizace Romodrom. Dřívější bariéry v podobě především neochoty některých zástupců aktérů komunikovat se podařilo překonat a v současnosti, i když se někdy neshodují na řešení problémů, jsou všichni ochotni komunikovat, nastavovat a vylepšovat vzájemnou spolupráci, pravidelně se scházet a vzájemně se informovat i vzdělávat.

„Zhruba tak dvakrát do roka si uděláme nějaký sezení tady a zhodnotíme tu naši spolupráci a domluvíme se, jakým směrem se to posune, co by bylo ještě třeba vylepšit, nevylepšit, takže se snažíme určitě takhle fungovat. (...) Když potřebujeme nějaké informace, nějaké podklady, tak si zavoláme, takže ta komunikace opravdu funguje. (...) Je to i o tom, abychom urychlili ten proces, abychom těm lidem fakt pomohli“ (ÚP, 15. 5. 2019)

A právě tento posun má pak pozitivní dopad i na řešení situace jednotlivých klientů poradenství a sociálních služeb obecně, protože jejich zakázky jsou často komplexní a je nutná kooperace více aktérů. Tím, že tato kooperace a komunikace nenaráží na neochotu či jiné bariéry, se pak zakázky klientů řeší mnohem rychleji.⁴¹

Efektivní využívání APZ

Zlepšení využívání nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, které je jedním z cílů SPSZ v oblasti Zaměstnanost, nebylo nastaveno jako ucelený systém, v jehož rámci by došlo k propojení jednotlivých nástrojů a nastavení prostupného zaměstnávání se zapojením soukromých zaměstnavatelů. Částečně byl však naplněn cíl, který se zaměřil na lepší využívání VPP a SÚPM jako nástrojů pro zvýšení zaměstnanosti osob obtížně umístitelných na trh práce. V rámci cíle 2.1 druhé priority mělo být vytvořeno minimálně 10 míst VPP v rámci městských podniků, jak však ukazuje tabulka níže, nebyl vždy naplněn definovaný minimální počet míst.

⁴¹ rozhovor, Romodrom, 4. 6. 2018

Tabulka č. 12: Počet VPP míst v městských organizacích v čase

	6/2016	12/2016	6/2017	12/2017	6/2018	12/2018
Počet VPP míst ⁴²	10	3	1	1	7	4

VPP jsou dočasnou pracovní příležitostí v místě bydliště pro uchazeče o zaměstnání evidované úřadem práce spočívající především v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací. Lze je však využít i pro jiné činnosti v oblasti charity, kultury a sportu, ve školských zařízeních či aktivitách souvisejících s ochranou přírody, které jsou ve prospěch obcí nebo státních či jiných obecně prospěšných institucí (včetně NNO). Doba trvání podpory VPP je zpravidla 1 rok, v odůvodněných případech ji lze prodloužit na maximálních 24 měsíců. V rámci výkonu VPP osoby, které mají výrazná znevýhodnění pro vstup na trh práce, mohou získat pracovní dovednosti a návyky potřebné pro získání zaměstnání na volném pracovním trhu. Po jejich absolvování by tedy měly mít vyšší šance na uplatnění. Jejich mzda je dotována úřadem práce až do maximální výše 16 000. Počet pracovních míst na VPP je ovlivněn jak zájmem jejich provozovatele (obce), tak interními procesy ÚP ČR, které vycházejí z momentální situace na trhu práce. Počet realizovaných VPP tedy nesouvisí přímo s aktivitou obce a její motivací řešit dlouhodobou nezaměstnanost. Obzvláště v současné době, kdy je nezaměstnanost obecně nízká, je tendence ÚP ČR podporovat tato dotovaná pracovní místa méně.

Ve Slaném celkově na VPP mezi lety 2016 – 2019 nastoupilo 29 osob (z toho se jedna osoba v tomto období objevuje dvakrát) a 46 osob na SÚPM. Z osob, které nastoupily ve sledovaném období na VPP, se jich 18 vrátilo do evidence ÚP, o ostatních úřad dále nic neví. To může znamenat, že si našli zaměstnání na volném trhu práce, je zde však i mnoho dalších důvodů, proč nejsou nadále v evidenci – výkon trestu, nemoc, pobyt v cizině, přechod na starobní důchod, přechod na OZP, přechod na rodičovskou aj. Situace VPP ve městě Slaný je tak dle všeho podobná tomu, jak ji celorepublikově vyhodnocují některé odborné studie⁴³ - VPP je prakticky jediným nástrojem APZ, který má potenciál řešit dlouhodobou nezaměstnanost osob s těmi nejzávažnějšími bariérami na trhu práce, nicméně jeho výsledky v prostupu na volný trh práce jsou omezené. Většina absolventů VPP se vrací do evidence úřadu práce, a pokud se nevracejí, nemusí to být tím, že si najdou práci na volném trhu, ale mnoha jinými, výše zmíněnými důvody. Případné dopady VPP na postupné snižování délky evidence absolventů, prostupnost na jiná dotovaná místa (např. SÚPM) a další posuny na volný trh práce by vyžadovaly dlouhodobé sledování klientů jak ze strany ÚP tak NNO poskytující pracovní poradenství, které nemáme k dispozici.

Osoby na VPP vybírá většinou přímo ÚP, případně zaměstnavatel, málokdy se stane, že přijde sám uchazeč se žádostí o umístění na VPP. Rozhovory na ÚP naznačují, že problémem

⁴² Započítány jsou Technické služby Slaný s.r.o a Město Slaný. Technické služby VPP nevyužívají v zimních měsících pro nedostatek činností.

⁴³ VÚPSV, v.v.i.: *Realizace vybraných programů aktivní politiky zaměstnanosti a hodnocení jejich efektivity a účinnosti perspektivou zaměstnanců ÚP ČR v roce 2017: Dílčí podkladová studie* (http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_451.pdf) a *Zhodnocení krátkodobých a střednědobých dopadů vybraných programů APZ realizovaných v roce 2014 s důrazem na situaci dlouhodobě nezaměstnaných* (http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_447.pdf)

není jen malý počet míst na VPP, ale také často obtížná obsaditelnost míst podle podmínek vnitřních směrnic ÚP a zaměstnavatelů. Z toho lze odvodit potvrzení již zmíněného rozporu mezi poptávkou zaměstnavatelů a skutečnými možnostmi nezaměstnaných obyvatel SVL.

Problém pro fungování APZ ve městě Slaný i v ČR obecně, jehož se obávají všichni relevantní aktéři, znamená současné i očekávané krácení financí na nástroje APZ, především na VPP a rekvalifikace.

Dalším opatřením podporujícím zaměstnanost obyvatel SVL je projekt, v rámci něhož byla vytvořena místa Asistentů prevence kriminality (APK), který byl však v SPSZ zařazen do oblasti Bezpečnost, proto se mu budeme věnovat níže v jiné kapitole.

Zaměstnanost – shrnutí

V této kapitole jsme zkoumali dopad aktivit realizovaných na základě SPSZ města Slaný na zaměstnanost obyvatel SVL a zároveň na fungování aktivní politiky zaměstnanosti ve Slaném. Z definovaných cílů byly naplněny dva – v rámci specifického cíle 1.1.1 byl připraven a do konce roku 2019 bude realizován projekt pracovního poradenství od organizace Romodrom. Podle vyjádření místních aktérů lze za naplněný rovněž považovat obecný cíl 2.2 zaměřený na zajištění efektivní komunikace mezi aktéry vedoucí k lepší koordinaci využívání nástrojů APZ. Cíl 2.1, který měl zajistit 10 míst VPP v městských podnicích lze považovat za částečně naplněný, neboť místa na VPP byla vytvořena, nicméně nikoliv v plánované výši.

Obecně zaměstnanost ve Slaném roste a odpovídá tak celostátní situaci a pozitivnímu vývoji na trhu práce. Při bližším zkoumání dlouhodobě nezaměstnaných v místech, kde se nacházejí SVL se však ukazuje zvyšování podílu dlouhodobě nezaměstnaných (6+) na celkovém počtu dosažitelných uchazečů. To znamená, že i když v celém městě Slaný dlouhodobá nezaměstnanost klesá, v SVL tomu tak není. Projekt pracovního poradenství je úspěšný a zaměstnal již 30 klientů, kteří si práci dosud udrželi, nicméně přetrvávající problém nezaměstnanosti v SVL naráží, kromě jiných bariér (zejména exekuce), na problém nekompatibility nabídky a poptávky, tj. kvalifikace obyvatel SVL se nepotkává s požadavky nabízených míst. Zástupce organizace Romodrom v této oblasti zmiňuje ženy ze SVL jako speciálně ohroženou skupinu.

V oblasti APZ byla realizována dílčí opatření a velmi výrazně se zlepšila spolupráce relevantních aktérů, nicméně fungování APZ ve smyslu prostupnosti zapojených uchazečů, tj. postupný přechod uchazečů z VS a VPP na SÚPM, a pak na běžný pracovní trh, prokázáno nebylo. Z dat poskytnutých ÚP takto nepostoupil jediný uchazeč z 29 osob zapojených v letech 2016 – 2019 do VPP.

Na základě předložených zjištění doporučujeme zaměřit se v oblasti APZ nikoliv na zvyšování počtu míst VPP, ale na zajištění jejich prostupnosti na další dotovaná místa a volný trh práce, a dále na prohlubování spolupráce se zaměstnavateli, tak aby nabízeli větší počet míst přizpůsobených bariérám cílové skupiny. Stejně tak je vhodné dále a pokud možno ještě intenzivněji komplexně pracovat s uchazeči o zaměstnání, aby získávali pracovní kompetence a zvýšili tak svou šanci na uplatnění.

Oblast Bezpečnost

Poslední evaluovanou oblastí je oblast Bezpečnost a následující tabulka opět uvádí priority, obecné i strategické cíle v této oblasti tak, jak jsou uvedeny v SPSZ 2016 – 2018 a doplňuje k nim stav jejich plnění a další plánované kroky. Barevné odlišení je opět stejné – **zelené** cíle byly naplněny, **modré** částečně a **červené** naplněny nebyly.

Tabulka č. 13: Priority a cíle ze SPSZ pro oblast Bezpečnost

1 Priorita	Zajistit prevenci kriminality v souvislosti s existencí SVL ve městě Slaném.
Obecný cíl	
1.1 Cílem je zajistit od roku 2016 pokračování fungování Asistentů prevence kriminality a jejich kapacitní rozšíření ze dvou na čtyři úvazky.	Realizováno projektem Prevence kriminality a koordinace bytové problematiky ve Slaném ⁴⁴ realizovaném od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2019.
1.2 Cílem je zajistit adekvátní prostředí pro bezpečné trávení volného času ve městě a zejména v okolí ubytovny v Ouvalově ulici (hřiště, posezení).	Nerealizováno. Nedošlo k plánované rekonstrukci ubytovny.
1.3 Cílem je realizovat systém seminářů na téma právo, trestní zodpovědnost včetně exkurzí do některých institucí (MP, PČR, HZS, věznice) pro děti ohrožené kriminogenním prostředím.	Probíhaly semináře a besedy organizované PČR nebo OSPOD, které však byly realizovány již před SPSZ. Nebyl vytvořen žádný speciální projekt od aktérů města na zmnožení těchto akcí na základě SPSZ.
1.4 Cílem je zřídit pracovní místo domovníka , který bude napomáhat udržování pořádku v nově vzniklých sociálních bytech v Ouvalově ulici a v jejich okolí.	Naplněno projektem Prevence kriminality a koordinace bytové problematiky ve Slaném ⁴⁵ realizovaném od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2019.
Další postup:	Udržení kapacity APK a domovníka i po roce 2019, zkvalitňování jejich práce prostřednictvím školení a supervizí. V rámci vytvoření infrastruktury pro děti a mládež je v revizi SPSZ cíleno na revitalizaci skateparku a zajištění prostor pro aktivity organizace Tosara. Vzdělávání bude řešeno v rámci MPI.
2 Priorita	Posílit možnosti městské policie a dalších orgánů při vymáhání práva v SVL.
Obecný cíl	
2.1 Cílem je podpořit práci MP, zejména formou investic do mobilních kamerových bodů , včetně dronu s termokamerou pro monitoring problémových míst ve městě.	Pořízení nových kamerových bodů a rozšíření operačního střediska za finanční podpory MV.
2.2 Cílem je zajistit pravidelné kontroly problémových ubytoven s využitím formy tzv. součinnostních akcí.	Jedna součinnostní akce v areálu ubytovny LUKA proběhla v roce 2017.

⁴⁴ reg. č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003955

⁴⁵ reg. č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003955

Bezpečnost - současná situace

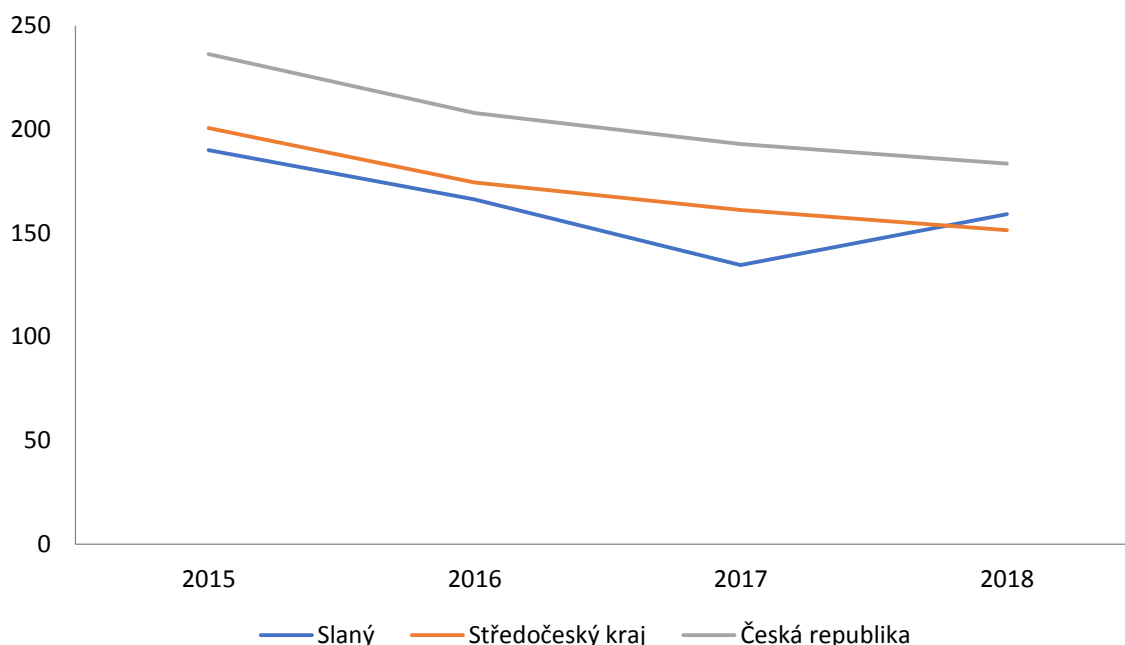
Z policejních statistik je zřejmý významný pokles kriminality v letech 2014 až 2017 na území Policie ČR Obvodního oddělení Slaný. V tomto období došlo ke snížení celkového počtu evidovaných trestných činů. I přes některá realizovaná opatření popsaná níže však v roce 2018 došlo k opětovnému značnému nárůstu indexu kriminality ve Slaném. A to i přesto, že celorepublikový a krajský index dále klesá.

Tabulka č. 14: Základní ukazatele kriminality ve městě Slaný

	2015	2016	2017	2018
Index kriminality	189,9	166,2	134,6	159,1
Pořadí indexu	212	222	280	180
Objasňenost	50 %	53 %	53 %	46 %

Zdroj: Mapa kriminality

Graf č. 8: Srovnání indexu kriminality ve městě Slaný, ve Středočeském kraji a v České republice

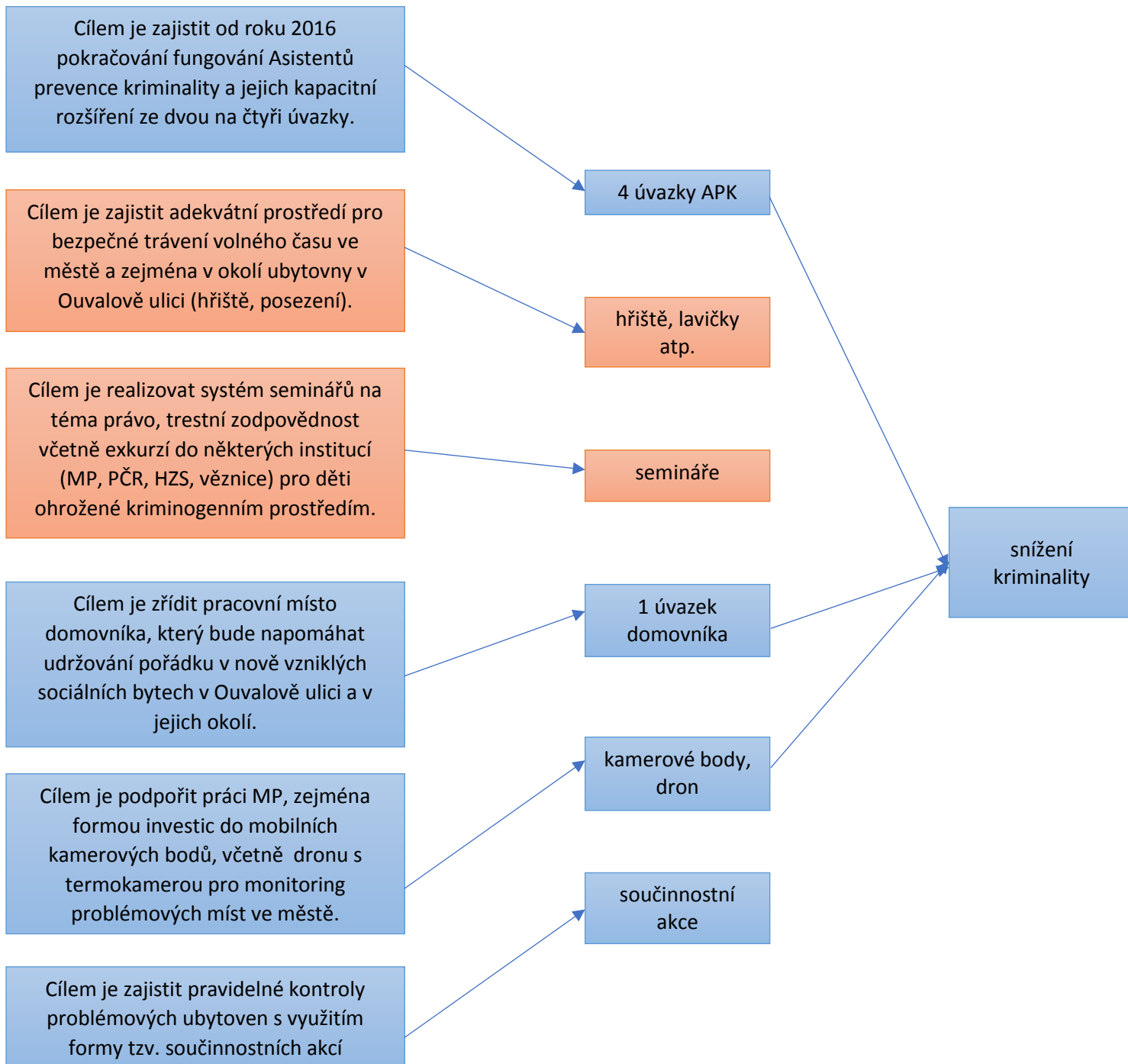
Ke zvýšení indexu došlo mezi lety 2017 a 2018 u kriminality násilné a majetkové, mravnostní zůstala v roce 2018 na stejné hodnotě jako v roce 2017.

Jedním z problémů lokality byla a zůstává kriminalita mládeže. Z toho důvodu se chtěly dva cíle SPSZ 2016 – 2018 – 1.2 a 1.3 – zaměřit na zajištění adekvátního prostředí pro trávení volného času dětí a mládeže a realizaci seminářů a exkurzí pro děti ohrožené kriminogenním prostředím, ani jeden z těchto cílů však nebyl naplněn. V režii policie probíhají preventivní besedy a semináře na školách, tyto akce však probíhaly již před vytvořením SPSZ. Na základě SPSZ nebyly v této oblasti realizovány žádné nové aktivity.

Bezpečnost - dopady

Všechny cíle definované v SPSZ v oblasti Bezpečnost jsou zaměřené na prevenci kriminality. Dlouhodobý dopad jsme proto definovali pouze jeden, a to **snížení kriminality**. Dopad však není specificky zaměřen na SVL, neboť tyto lokality jsou pouze součástí mnoha dalších částí města, které zmiňuje bezpečnostní analýza ke Strategickému plánu prevence kriminality 2017 – 2020 jako lokality, v kterých se nejvíce projevuje páchaní přestupkové a trestní činnosti⁴⁶.

Schéma č. 4: Cíle, výstupy a dopady pro oblast Bezpečnost

⁴⁶ *Strategický plán prevence kriminality na léta 2017 až 2020*. Slaný, 2016. Dostupné také z: http://www.meuslany.cz/assets/File.ashx?id_org=14936&id_dokumenty=62791

Z cílů plánovaných v SPSZ byly realizovány dva – zvýšení počtu APK, zřízení pozice domovníka a k částečnému naplnění došlo u cíle 2.1 a 2.2 – byly pořízeny nové kamerové body a realizována jedna součinnostní akce v areálu Luka. Nad rámec SPSZ byl na konci roku 2016 Komisí pro bezpečnost a prevenci kriminality (zřízenou v roce 2014) vytvořen již zmíněný Strategický plán prevence kriminality na léta 2017 až 2020. I přes tato opatření však podle výše uvedených čísel ke snižování kriminality ve Slaném nedošlo.

Statistiky změny počtu a struktury trestných činů a přestupků mají pouze omezenou vypovídající hodnotu při nacházení vazby mezi jednotlivými realizovanými opatřeními a definovaným dopadem, při hodnocení dále uvedených nástrojů jsme proto vycházeli především z vyjádření relevantních aktérů k jednotlivým zavedeným opatřením.

Asistenti prevence kriminality a domovník

Klíčovým projektem v oblasti bezpečnost, který trvá od 1. 1. 2017 a trvat bude do 31. 12. 2019, je projekt financovaný z výzvy KPSVL Prevence kriminality a koordinace bytové problematiky, jehož cílem je zlepšení bezpečnostní situace, snadnější řešení sousedských sporů a bagatelní kriminality, kterou PČR a MP dokážou jen obtížně řešit. Dále chce zajistit zlepšení podmínek pro bydlení v SVL, a tím zvýšit pocit odpovědnosti pro osoby ohrožené sociálním vyloučením a zlepšit vztahy mezi těmito osobami a širokou veřejností.⁴⁷

Projekt v praxi zvýšil počet asistentů kriminality, kteří se pohybují převážně v SVL, ze dvou na čtyři a zcela nově zavedl pozici domovníka – preventisty v městské ubytovně Mexiko v Ouvalově ulici.

Domovník ve své praxi monitoruje stav objektu městské ubytovny, dohlíží na pořádek a na případný pohyb lidí bez domova ve sklepních prostorách. V souladu s touto činností, i když je budova dlouhodobě ve špatném technickém stavu a hygienické podmínky bytů jsou silně zhoršené, nebyl během výzkumu v lokalitě na konci roku 2017 zjištěn uvnitř ani vně budovy výrazný nepořádek. Pro důkladnější hodnocení dopadů zavedení domovníka i asistentů prevence kriminality - především vliv na bezpečnost, podíl obyvatel na správě objektu, počet sousedských sporů – by bylo potřeba provést rozsáhlé šetření mezi cílovou skupinou, ideálně také na začátku projektu, což však lze nyní již pouze doporučit pro budoucí projekty.

Primární cílovou skupinou pro asistenty kriminality představuje cca 500 obyvatel ze sedmi SVL ve Slaném. APK jsou zaměřeni na prevenci, tedy předcházení problémů, nikoliv represí. V případě již vzniklých problémů přivolají asistenti na pomoc MěP či PČR. Čtyři asistenti (z toho dva Romové) pocházející také ze sociálně vyloučených lokalit tvoří dva týmy, které se kromě monitoringu SVL zaměřují na dohled u základních škol a Integrované střední školy, u přechodů pro chodce a dětských hřišť a ve spolupráci s OSPOD a školami se snaží předcházet záškoláctví.

Podle místních aktérů se zejména asistenti prevence kriminality, i přes některé problémy a potřebu dlouhodobějšího zaučování, osvědčili. Obyvatelé o nich vědí a sami doporučují místa, na která by mohli APK dále dohlížet. Podle aktérů jejich pohyb v lokalitách zvyšuje pocit bezpečí obyvatel a kladné hodnocení podle jejich vyjádření převažuje i v komentářích

⁴⁷ CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003955

na sociálních sítích. Relevantní aktéři mají zájem udržet minimálně stejný počet asistentů i do budoucna, zatím však není jasné, z jakého zdroje budou financováni a aktéři vyjadřují obavu, zda se tento zdroj najde tak, aby pokračování asistentů mohlo navazovat bezprostředně po konci běžícího projektu, tj. po roce 2019. APK se však jako nástroj osvědčují v SVL nejen ve Slaném a z institucionálních aktérů se těší největší důvěře obyvatel SVL⁴⁸. Zároveň jsou jedním z nástrojů pro řešení nezaměstnanosti obyvatel SVL, neboť ve Slaném jsou všechna místa v současnosti obsazena obyvateli SVL a součástí jejich působení jsou i pravidelné supervize a školení. I když tato evaluace neprokázala přímý vliv na snižování kriminality a z nedávných kontrolních šetření vyplývá, že u těchto projektů celorepublikově chybí konkrétní měřitelné předpokládané výsledky a jednotná kritéria či indikátory úspěšnosti⁴⁹, i přesto z výše zmíněných důvodů doporučujeme pokračování působení APK ve Slaném a s ním další zavádění prvků přístupu community policing⁵⁰.

Závěry evaluace

Ve městě Slaný byla provedena evaluace plnění Strategického plánu sociálního začleňování 2016-2018 a jeho dopadů na stav sociálního vyloučení v obci. Již při přípravě evaluace a tvorbě evaluačního designu, nejen lokality Slaný, se ukázalo, že **kvalita a hloubka dané evaluace je přímo odvislá od kvality SPSZ a procesu strategického plánování, který jeho tvorbě předchází**. Analytická část SPSZ v případě města Slaný je poměrně komplexním a dobrým základem pro navržení cílů v oblasti sociálního začleňování, nicméně tyto cíle, a to jak obecné, tak i specifické, jsou pak v návrhové části SPSZ definovány velmi vágně, bez jasných měřitelných indikátorů. V některých oblastech a prioritách jsou definovány pouze obecné cíle bez cílů specifických a žádný z cílů není rozčleněn do jednotlivých, podrobných opatření. V závislosti na tom pak v některých případech bylo složité definovat už samotný výstup daného cíle a to dále stěžovalo definici dopadů.

Obecně se v případě Slaného ukazuje, že největším přínosem již celého procesu strategického plánování a samotného SPSZ byla iniciace, **případně prohloubení komunikace mezi relevantními aktéry ve městě**. Pravidelná i ad hoc setkávání, průběžná komunikace a vzájemný pozitivní přístup mezi aktéry se ukazují jako klíčové pro efektivní spolupráci ve všech oblastech sociální integrace, a také pro **efektivnější řešení zakázek** klientů sociálních služeb z řad cílové skupiny.

Ve všech tematických oblastech, do kterých byly cíle SPSZ rozděleny, zůstává řada cílů nenaplněna či naplněna pouze částečně. Místní aktéři však tyto cíle stále považují za důležité a počítají s jejich realizací. Můžeme konstatovat, že především díky intenzivnější komunikaci a spolupráci jednotlivých aktérů již byly nastartovány procesy a aktivity, které, pokud budou dále rozvíjeny, mohou k naplnění cílů výrazně přispět a celkově napomoci k řešení situace obyvatel sociálně vyloučených lokalit.

⁴⁸ TOUŠEK, Ladislav, Václav WALACH, Petr KUPKA, et al. *Labyrintem zločinu a chudoby: kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách*. Brno: Doplněk, 2018. Společensko-ekologická edice. ISBN 978-80-7239-340-4.

⁴⁹ Nejvyšší kontrolní úřad. Kontrolní závěr z kontrolní akce 18/20: *Peněžní prostředky státu určené na prevenci kriminality*, 2019. Dostupné z: <https://nku.cz/assets/kon-zavery/k18020.pdf>

⁵⁰ viz <https://www.socialni-zaclenovani.cz/oblasti-podpory/bezpecnost/>

Klíčovou a zároveň nejproblematičtější oblastí zůstává bydlení, které dosud bylo ovlivněno především nedostatečným počtem bytů ve vlastnictví města, podmínkami ve velké míře vylučujícími obyvatele SVL z možnosti získat městský byt a dále problémem soukromého vlastnictví většiny objektů identifikovaných jako SVL. Velmi pozitivně proto hodnotíme právě dokončovaný projekt rekonstrukce devíti bytů ve vlastnictví města, pro jejichž obsazení byla zároveň zřízena Komise pro dostupné bydlení sestávající se zástupců města, ÚP i NNO a sepsána speciální směrnice s podmínkami pro zájemce o byty. Doporučujeme v takovém **rozšiřování kvalitního a finančně dostupného bydlení v majetku města** pokračovat. Za takových podmínek by se pak lépe realizovaly obdobné projekty jako *Bydlím, tedy jsem* od organizace Romodrom, které kromě hledání bydlení pro obyvatele SVL pracují také s kompetencemi a aktivizací obyvatel SVL při řešení své situace s bydlením. Zmíněný projekt však tento rok končí, jeho dosavadní realizace byla velmi obtížná právě z důvodu výše uvedených problémů v oblasti bydlení ve Slaném a není jisté, že se podobný projekt bude realizovat i nadále. Velmi pozitivní je také současná snaha o řešení situace městské ubytovny v Oualově ulici, kde se aktéři v době dokončování této zprávy shodli na dvou možnostech: a) rekonstrukce za pomoci finanční dotace ze státních prostředků či b) svépomocná oprava řízená organizací Romodrom s důrazem na komunitní rozvoj a zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných osob. Naopak stagnující je situace v ostatních SVL, kde jsou špatné hygienické i technické podmínky pro bydlení, ale město má omezené možnosti, jak tuto situaci řešit a zlepšení se tak v dohledné době nejeví jako reálné.

Jak ukazují poskytnutá data, nezaměstnanost ve Slaném v souladu s celorepublikovým trendem klesá, v případě SVL se však, i přes úspěšně probíhající projekt pracovního poradenství organizace Romodrom, **nedaří zaměstnávat dlouhodobě nezaměstnané obyvatele SVL na běžném pracovním trhu**. Aktéři částečně (ne v dostatečné výši) plní jeden z cílů SPSZ a vytváří místa VPP v městských podnicích, nicméně osoby z těchto míst se dále neposouvají na volný trh. Nejčastěji se vrací do evidence ÚP nebo s nimi ÚP ztrácí kontakt, což může být znakem zaměstnání, ale také zapojení se na trhu nelegální práce, nástupu do výkonu trestu, nástupu na nemocenskou, odjezdu do ciziny a mnoha dalších situací. Doporučujeme proto zaměřit se dále na **zajišťování provázanosti nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a spolupráce s místními zaměstnavateli** tak, aby existoval prostup mezi nástroji APZ a volným pracovním trhem. Dále rovněž pokračování v podobných projektech jako je projekt **pracovního poradenství** organizace Romodrom.

Situace v oblasti bezpečnosti ve městě Slaný zůstává problematická. I přes trend poklesu indexu kriminality v celé republice i ve Středočeském kraji v posledních letech, došlo ve Slaném mezi lety 2017 a 2018 k nárůstu indexu kriminality. A to i přes již dlouhodobě fungující bezpečnostní komisi ve městě a vytvoření Plánu prevence kriminality v roce 2016. Ani realizovaná opatření SPSZ – zavedení nových kamerových bodů, domovníka a rozšíření asistentů prevence kriminality - neměla pozitivní vliv na statistiky kriminality. Je ovšem nutné uvědomit si, že tyto statistiky nemají zcela vypovídající hodnotu o situaci ve městě, kde se mohou dařit parciální zlepšení (např. ve zvýšení důvěry k policii, snížení výskytu přestupkové činnosti apod.) která se v uvedených statistikách přímo neprojeví. Podle vyjádření aktérů se osvědčili zejména **asistenti prevence kriminality, kteří mají dále potenciál** předcházet především bagatelní kriminalitě a zlepšovat sociální klima díky získání

důvěry obyvatel v lokalitě, v níž působí. Společně s pokračováním těchto nástrojů je však kvůli přetrvávajícímu problému kriminality a výskytu rizikového chování mládeže důležité připravit již plánované, ale dosud nerealizované adekvátní prostředí pro **smysluplné trávení volného času dětí a mládeže** a **rozšířit preventivní programy** pro tuto cílovou skupinu.

Pokud se zpětně podíváme na vizi předloženou v evaluovaném SPSZ, která se vztahuje k roku 2025, lze říci, že **město Slaný je na slibném začátku tuto vizi naplnit**. I přes řadu nenaplněných cílů se podařilo nastartovat efektivní spolupráci relevantních aktérů. Pokud bude tento trend pokračovat a směřovat k větší koordinaci aktivit aktérů a zároveň se, i přes případné krátkodobé neúspěchy, nezmění motivace těchto aktérů dlouhodobě řešit sociální vyloučení v obci, může docházet k dalšímu rozšiřování sociálních služeb, zajišťování dostatečné kapacity dostupného bydlení i k postupnému zlepšování bezpečnostní situace ve městě. Podstatný zde ovšem bude také postoj reprezentace města, jehož dlouhodobá podpora je pro realizaci integračních snah nezbytná.